

חודש מרחשון

תתי בסדר הפרשיות בתחלת ימות החורף ה' לבו ער תוכו רצוף
אהבה ונענועין ונחלת קשורה בירה האתנים וניכר בו באמירת דבר
תורתו בהנחלת שלחנותיו בשבתות האלה כפרם בסעודת רעווא דרעוין
וגם בקריאת התורה מסדר השתלשלות אבות העולם מצוקים אשר עליהם
הושם הדום וכמא שקורין כפרשיות החם הי בקול חוצב להבות אש ומכיא
בספרו שער יששכר (ח"ג מאמר חודש מרחשון) בשם הה"ק מרוזין זי"ע
דלכן נקרא חודש שאחר ימי הנוראים (א) מרחשון" מל' רחשי מרהשי"ן
שפוזתי' כי אחרי שפיכות חלבבות בימים הקדושים ונוראים וחג הסוכות
ושמ"ע עדיין רשימה ניכר בחודש הזה עכתי"ה ועל פי דברי קדשו כ'
רבינו (שם במאמר רנ"ג) לאשר כ' בש"ע שאחר התפלה יקבעו שיעור
ללימוד תורה לכן אחר הימים טובים ונוראים שבחודש תשרי שהרכו בו
לחתפלל דבר יום ביומו צריכין אח"כ (בתחלת ימות החורף) לסמוך מיד
בלימוד תורה וע"כ מרחשו"ן עם הכולל עולה כמספר תורה"ה שצריכין
לילול עצמו בתורה עיי"ש דה"ק עוד רגיל הי' רבינו לומר בשם אביו
הקדוש ו"ל שהי' קורא את לילי החורף לילות קדושים ובלע"ז די הייליגע
ווינמער נעמט כי במ יוכל כל איש להרבות בנפשו קנין התורה להנות
בה ולא יכבה בלילה גרו וכותב בספרו (דברי תורה ח"ג אות א) שהנה"ק
מהר"ם מרימנוב זי"ע אמר כי מרגיש ורואה הצירופים של הדיני החורף
מאירים יותר מאשר של ימי הקיץ והוא מפני התורה שלומדים בישראל
בימות החורף בלילה (משא"כ בימות הקיץ שאין זמן בלילה והם מרודים ביום
בעסמם על דמח ר ועל הכלכלה) עיי"ה (ועיי' בשע"י סא' דירחים אות ט')

ימי חנוכה

תתיא ביומי דחנוכה ושלפניהם ביומי דשבתא ה' דרכו בקודש (א)
לעורר חלבבות לזכור המבואר במה"ק סתלמירי תבעש"ס כי נמד
ההותם חיים לסוכת הוא בחנוכה והי מסליץ ומתחנן לאביו שבשמים

שמשר כתבן בדמע או שיהושע כתבן כדאמרינן בהגמרא' דרס דקומץ וע' ז' ג"כ
במנהגים ובלבוש שהחתן תורה מתחיל מעונה וכו'

תתי (א) עיין פר"ה ארע"ז שנותן ג"כ טעם על לשון חודש מרחשון שהוא
מלשון חן ניום כמר מדלי על שם הנשמים וכראיתא פ"ק דתענית שיעור
במרחשון ועיין בנחלת שבער סי' ד שכתב דרוא שם דעצם

תתיא (א) ומדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי כאשר נצייד לעצמינו
את קולו נאדר בכח שאנת ארי בעת קריאתו בתורה מעשה דתמר
התנוצצות אורו של מלך המשיח על ידי איש בן מרצי בשבת פר' וישב (שחל
בכל שנה בשבת לפני חנוכה או בחנוכה) ושרי' רגיל לפרש סדר הפרשה

לרחם על עמו להוציא לאור משפמם לנאילה וישועה שלימה וזו' מפרש כוונת הפיוט (עין בשער יששכר ח"ג מאמר ימי אורר אות פ"ט) באין מליין יושר מול מגיד פשע (כי בימי ר"ר ורז"ר שעדין יש דינים קצת מבל יכולין לרמתיקן מבנ"י אז בקשתינו סלמני הכורא ית"ש) תגיד (ל' המשכה לדמשך ולהאריך הזמן טובת בנס"י עד חנוכה בנסר רחומם לטובה וזהו) ליעקב' ב דבר חוק, משפמם (חנוכה הוא כנגד עקב כגודע ואז בחנוכה תתי' דבר חק ומשפמם שאז מתגלים רחמים ביותר וגרי בטוחים כי) וצדקנו כמשפמם תנו' לצאת זכאי בדימוס בימי האורה ושמהה בב"א. עכתה' ת

תתיב לתפלת מנחר וערבית ביומי חנוכה לבש כובע המיוחד ליומא דפגרא (קאליפ"ט) על ראשו ואחר התפלה ב"ה נכנס לחדר ולבש בגדי שבת ודשטריימ"ל על ראשו (ולא רסיר חשטרי ס"ל ממנו גם אחר דילקת נ"ח וכשדלך לעיר לסעודת מצוה ד' נ"ב בלבוש שטריימ"ל ודלך בר עד שינת ר"לר) וישב ללמוד שיעוריו ובענינ דחנוכה בספרי תלמידי רבעש"ט ז"ע ויערך שער שבעה בא לחדר התפלה (מקום שהתפלל בו בחול וששם עשר הסעודות דר"ה וזהו ל' וכו' ב ולבסוף שנותני גם כש"ק כיום ומעורר שלישיית) ושם דדיק נרות חנוכה (בערב חנוכה קודם מנחר דלך למסור)

(בסעודת רצוא דרעוין בחתעוררת איום וגורא שפך במים לבו ואמר כדברי שאנתו) ותסר בגדי אלמנות ונו' (תסר הרומות למלכות מסידת בגדי אלמנותי בגלות ותלכש בגדי תפארתך) ותקח רצעי"ף (בס"ש כסה"ק שהוא ד"ת עמך שרא' צו כין פרנסר שלא ירי עוד ע שנין דעניותא רגלות בתראר) ותתעלה (מגור רצער שא"א לרמס ק ב כ נזירת רעניות ד' שתר בסוף זמן רגלות) ותשב בפת"ח עינים ונו (רדז"ל שכל עינים מצפם לראותה וז' ינו שע קר התקור לנאולר שלימד ורנשאן פתח י עולם ויבא מלך דכבוד וגם רומז לגר חנוכה שחמצוה לראות"ן בלבד ואז מתגלה אורו של מלך דמשיח) כ ראתר כי גדל של"ד (שבכר הניע דמן דנאולר כי יבוא של"ד ומשנת של"ד הוא בעתו וכנודע מדברי מרן האריו"ל בזה) ודיא לא ניתנד לו לאשעה (ועדין בן דוד לא בא ואנו עוד יתורא שלימ) וראד יורד ויחשבר לזונר וכו' (כס"ש דפי טו נחשבת כער זומס כל דיום מדמם כי בעור"ר מרוב עתים ויום מ באריות רגלות קדים לא יאסנו כ קרוב קמץ זמן דנאולר של מד ב"ב) וכו' וכו' (עין דברי קדשו באורך בהם ושלום פרשה זו) ותאמר (תסר דרומם לבנס"י אמרר לידורר דרומם כביכול לבעלה קוב"ה) מר התן ל' כי תבא איי (ל' חר דרודים) ויאמר אנכי אשלח גדי עז מן דצאן (רומז לגד של קרבן מסח שבנים) עתידין לינאל ולזכות ליחוד רשלם) ותאמר אם תתן ערכו עד שלחך (כי ימות התורה ולילותי' ארובם בגלות תן גא ערכו ונו') ותאמר חותמ"ך ותתילך (רומז לגר חנוכה חותמו של כד"ג וגם שנמר רחומם למובר נמשך עד חנוכה) וסס"ך ונו (רומז לפודים ומטר דאלקים בידי למחית עמלק) ויתן לך ויבא אלי' ותהר לו רתדבה בנס"י ברס"ד ע"י קדושת ימי חנוכה ופורים וכו' (ועיין כל זה בנעיסות לשונו בשער יששכר ח"ג מאמר ימי אורר אות ב"ר)

תתיג הדלקה היתר אצל הפתח (וע' בספרו נמוקי או"ח סס' תרע א מד שכתב ליישב מדוע לא יק מו עתה דמצור כתיקונא לר"ל ק כפתח ביתו מבחוץ משום פרסומי נ סא אפ' במסומות ומדינות שיוכלו לק יסר כא'] ספריע ומביא שם שזקנו דגר"ק מדינוב ז' ע בעל בנ' ששכר ר' לו עששית לאנטערנ"ע של כסא עם זכוכית מד' צידיה וכתובד מנורת כסא לדליק נר של חנוכה ואמר כי תהי' לו לצורך כעת ב אנ"צ שאז ידליקו מבחוץ ולאשר יהי עוד בתחלה כרעת דרסב"ם כד שמואל שאין בין עוד"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבר ויש חשש שיכבד רנ"ת מחמת ררוח המנשנות בחוץ ע' כ עשה הכלי לאנטערנ"ע עבר"ק תנכ"ז נם הבני יששכר זי"ע לא דדליק בו מבחוץ אם כי ע"י הכלי רלו יוכל לרשתמר שלא יכבה מפני ררוח כנ"ל ועי"ש באריכות מר שדעלר בוח)* רפתח ריתר בכותל מערב ת שנכנסין על ירד לחדר רשני (ורי רפתח סנורד) ורמנורד עמדר על ספסל לשמאל דכניסר כמפת דסמוך לפתח מסודרה בנרותיך ממערב לסורה ורבינו בעה"ב מצוייך באמצע ישב על כסא שרוא פניו לדרום נוכח פני המנורד והתחיל לדליק בלי ראשון בנר הסמוך לפתח (לצד מערב) ובלי שני דתחיל בנר שלאח"ז (לצד מזרח) שהוא נר רנוסף וזרז דדליק מקודם ולך משמאל לימין בדרלקה וככה בכל לילר (עיין מזר בש"ע ס' תרע"א סע' ז' כרמ"א ובכ" בשם תר ד ובד"מ שם אות ז' ובמנ"א ס"ס ולענין נר רנוסף עיין בש"ע בסי תרע"ו סע' ר')

תתיד כשבא להדלקה ישב על הכסא אצל המנורה כנ"ל (ורמנורה חי' של כסא כמובן ובליל א' דחנוכה ועוד ב' או נ' לילות דדליק במנורה של מר אביו וצ"ל ושאר הלילות במנורה שלו ובזאת חנוכה נ"כ בשל אביו) והי נר גדול דלוק על הספסל שעמדה המנורה מלכד נר השמש שהי של שע ד שטמנה הי מדליק חגרות (א) וחי עושה הפתילה (א) מן וואמ"ע (כ בזה אפשר לעשות דפתילה כרצונו) ונתנה בחנר ובלילה שמוסיפין והולכין הי לוקח מקודם את הפתילה הישינה מתוך חנר ונתנה לכוס של זכוכית שהי מוכן לזה ואח"כ עשה הפתילה חדשות ככל לילה (עיין בשו"ע סי תרע"נ סע' ר' שאין חוששין לפתיכות להחליפם עד שתכלד ורלבוש דוס ה דארבד דם נוח ה לדליק יותד בשדם מודלקין כבד אבל כס דתניא כתב

תתיד (א) ראיתי ברנדות מרן הדרכי תשובה זי"ע שציון כבתי"ק על סידור דרך החיים להנאון מליסא ז"ל סס' פנים יפות מר' חצור על פסוק מערב ער בוקר שכתב שם שצרך לחדר בנר חנוכה שלא לעשות הפתילה דס ביותר משום רידור מצוה לראר דימב כתיב להעלות נר ראמרו חז"ל שתרי' שלאכת עולד מאלו וגם אין לעשות דפתילר עבר ב ותר דמחזו כאבוקר ולמד זר מענין דמנורה שנר חנוכה צריך להיות דומיא דמקדש שנעשה בו דגם עי"ש ע"כ בהג"ה שם.

מנהגינו לרחליה וכ"כ רכלבו סי מ"ד דנרנו לחדש דפתילות בכל לילה ולכרך על רתוספת ורטעם לפי שבכל לילך די חגס מתחדש ועוד טעם אחר לחדש דפתילות זכר למקדש שרי' מתרשין אותן כלילך אל מנורת המאור עכ"ל וסוכא באל"י רבה אות ט"ז ובשלחן נכוד אות י' וכן ראיתי שהגיה מן תורכי תשובה זי"ע בכתי"ס על מידור האון מליסא שצריך ליקח פתילות חרות שיהי' זכר למקדש) ואח"כ תוריק שמן זית לתוכה ובהגמרו הכל מוכן להדלקת חי' החזן מזמר למנצח בננינות אלקים יחנו ויברכנו וכו' וכשסיים החזן הזמר עמד והתחיל מיד הברכות שאמר בתוך מידור האר"ז"ל בקול רם ונופת הברכה חי' להדליק נר חנוכה" (בנמר' פ"ב דשבת וברי"ף וברסב"ם ואו"ז וסוד ותאבדוהם לרדליק נר של חנוכה" ועיין במנ"א סי' תרע"ו בשם רש"ל ומס"מ ושל"ה לומר "שלחנכר" תיבת אחת ונופת חרוקה וש"ע שם וכן רוא דעת האר"י ז"ל בשער רכונות להדליק נר חנוכה" ועיין בסידורי ראד"י הכונר ע"פ רסוד שכך צריך להיות הכרכר וכן דעת רנאון חיר"א בברכי יוסף ומחזיק ברכה מוכא בשע"ת שם וכ"כ דיעב"ץ בסידורו וכן חי' מרגל דנר"א כמבואר במנהגיו בשערי רחמים) והדליק כנ"ל ע"י נר של שעות וכשגמר ההדלקה (דעת רמ"ז שם סק"ר ומנ"א סק"ג בשם רש"ל בתשו' סי' מ"ד שמיד אחר גמר הדלקת הנר רראשון שהוא עיקר יאמר נרות דללו אך דפס"ג שם נוסד לאמרו אחר גמר הדלקת כל נרות) אמר הנרות הללו אנו מדליקי על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדו' וכל שמונת ימי חנוכה הנרות הללו קדש ואין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד כדי להודות לשמך על נפלאותך ועל נסרך ועל ישועתך (כן די נוסחתו מסד זקינו מרן בעל שם שלמה זי"ע שהגיה כן הנוסח בכתי"ס בסידור ד שכתו ועיין במנ"א בסי' תרע"ו סק"ג שצריך להיות כד ל"ו תיבות כנגד ל"ו נרות ונרות דללו אינו מן חסנין ועיין במחצית השקל דנר נרות חללו קודש בו שתי תיבות "הנרות חללו" אינו מן חסנין ואח' ההשבו מכוון עיי"ש והנה כתשו מהרש"ל בסי' פ"ה שממנו נובע שצריך להיות ל"ו תיבות גורם נרות חללו קודש הם אבל כבר כתב האל"י רבה בש"ע שם סק"ה שאין לומר תיבת דם רק הנרות חללו קודש עיי"ש) ואח"כ יושב א"ע על כסאו ואמר בלחש ז"פ ויהי נועם עם יושב בסתר (ורבים בכ"ע בדנרות חנוכה) ובתוך כך חי' מזמרין מעוז צור ישועתי ונר' ואח"כ מזמור שיר חנוכה. ואח"כ אור הגזו בלובן המחשוף (שנרסם בשערי ציון) עד גמיוא ואח"כ חי' רבינו גלי' לדרעי ונפיק נהורא בד"ת בנינו שויו"פ ברמזים וגיםפריאות ופריאות להכמה ותוכחת מסד והתעוררת כדרכו בקדוש אח"כ הלך וישב אל חשלחן ומעם וחילק מיני מזונות ויי"ש להעם ונכנס למדרו ואח"כ הפתח פתוח לכע"ב שבאו לכבודו במעות חנוכה ודרכו חי' לומר לב"א "איישר כה זאלס דערלעבין אי"ה איבער יאחר מתוך גהת" וקודם חולקת נרות חנוכה לא רצה לקבל מעות ופדיונות כלל בלילה

תתמו אחר הדלקת נ"ח לא כתב כלל כל זמן שהי' הנרות דולקין אף שהיו דולקין (כמדת רשמן שר ממלא פיות רגרות במילואן) עד קרוב לחצות לילה

תתמו כותב בספרו (שער יששכר ח"ג מאמר ימי אורד אות סמ"ב) מה שראינו בספרים הק ספרי תלמידי רבינו הבעש"ט זי"ע ובפרט גדולי האחרונים זי"ע דמם מלאים אמר"ר ברמזי וסאמרי הנוכה בניסמריאות וחשכונות רמז לאיי מספר מה שלא כתבו כוד ניסמריאות בשערי זמנים ומעדים. מעמם הוא ע"ס רגורע מזור"ס היכל חושכנא דיא כסידרא וסכואר זד בכדאריז"ל בע"ה (שער או"א פרק י') וז"ל אמנם רחשכון הוא כמד סכום כל אות ואות בניסמריא ורגת הכתי ההוא הנקרא חשכון לעולם הוא בחי' המלכות בכל מקום שתחי' עכ"ל וע"כ שפיר הנוכה שהוא בחי' המלכות (מלכות פר תורה שבע"ס מ"ע דרכנן ריבון צונו כדברי חז"ל בשבת) והוא חנוגר לאחיד לח למטה (כמלכות) ע"כ נאסרו המאמרים ביותר ע"י ניסמריאות וחשכונות עכ"ל

תתיו בכל לילך כהנוכה חי יושב בסעודה עם מסוכין (וחי מזמירין בה אמת ויציב וכו עזרת וכו עד עושה פלא) (א) או בביתו משלו או שהזמיר אותו לסעודה בדעיר מאיזה חברות מוסדות צדקה סיום דש"ס וכו"כ שעשו כהנוכה וכיום לא ישב כבעודד עם העולם. וחי' כ"פ אוכל ביום לסעודת צהרים מאכלי חלב דיקא בתנוכה *

תתיה כותב בספרו (בשער יששכר אות ע"ב) שמסעודת הנוכה יכולין לרמשיך רפואה לחולך כי סבואר במנות שהנוכה הוא תיקון דהוד וסבואר כסידור ככונות בלא ברך נעיסות יתנו בורא רפואות (רו"ד) לכן נקרא בש"ע (סי' תר"ע סעיף ב) לפי"ד מין המסחר סעודת הרשו"ת לרמז על זה כי רשו"ת הוא (כמכואר כסידור ככונות ונותנים כאחבה רשו"ת זה לזה) עולר שק"ו צי"ת שדוא שם של רפואר כידוע עייש"ה *

תתיט ביומי דהנוכה התפלל חלל בעצמו לפני רתיבה והי' מגן הללו וגו' כמו בר"ח והוח"ס. וקודם דתפלל הדליק רבינו גרות חנוכה (ש' שעור לא כשמן) כסגין דבר יום ביומו וכלילה לא הי' מדליקין בבית מדרשו בשעת דתפלל כי אח כ רבינו דדליק בבית דוד גר מצור כנ"ל סי תתי ג (ב)

תתב בעש"ס חנוכה רי' אומר למנצח אלקים יחגיגו וגו' קודם דהדלקת ואחר דדלקת מ ד הנרות דללו (עיין בתשו' מנח"א ח"ב סי' כ"ט) (ג) ובשלחן ליל שבת הי' הזמירות כשאר שבת והוסיפו לומר הזמר מעוז צור וגם מזמור שיר הנוכת ובמנצחי ש"ס הי' עושר מעודם חכדלר ולערך שעה אח"כ הי' ההדלקה (כמו"ז ודעומדים כשיטתו)

(א) ואם הי' רית מוסיקין ברכו נפשי

(ב) עיין אבל לדתפלל לפני דעמוד ע מנח א ח ב סי ל ב

(ג) ואח"כ טועמי דילך להתפלל מנחה

תתבא בקהלה קמנה אם בשעת התפלה אין מנין בבהכ"נ אין להשמש המדליק לברך הכרות וידליק בלא ברכה וזאת שיועד השמש שיבואו עשרה בבהכ"נ בטה אח"כ אז כלילה בעוד שהנרות דולקין אע"פ שבשעת הדלקה לא נמצא עשרה מותר לברך (עין במג"א סי' תרע"א סק"י מנה"א ח"ב סי' ס"ח)

תתבא אחר חנוכה רשמן זית שהי' מוכן ונקר על חנוכה ונשאר עוד ממנו לקחו בכל שבת ושבת לסעודת ריום על שלחנו ורעלו השמן זית בכוס ורוא נתנו בתוך טאבל חבצל ם זכנ לחססובין נתן בעצמו בקערד שלרם משמן זית הלו

תתבא נוסח חהוראד (טאומרים) כחנוכה בשמ"ע קורם ועל כולם וכן בבהמ"ז אחר נורה לך וכו' ועל הנסים ועל הפרקן ועל רגבורות ועל התשעות ועל רמלחמות שעשית לאבותינו בימים דרם בזמן דזוז בימי מתתירו כן יוחנן כהן נרול השמונאי ובניו כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך ואתה ברהמין הרבים עמדת להם בעת צרחם רבת את ריבם דנת את דינם נקמת את נקמתם מסרת נכורים ביד הלשים ורבים כר מעמים וטמאים ביד מהורים ורשעים ביד צדיקים וזרים ביד עומסי תורתך ולך עשית שם גדול וקדוש בעולםך ולעמך ישראל עשית תשועת נדולך ומרמן כריום רזר ואחר כן באו בניך לרברר ביתך ופנו את חיכלך וטררו את מפרשך והדליקו נרות בחצרות קרשך וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו לתורות ולרלל לשמך דגדול (בענין נוסח דוראה זו יש שינוי נסחאות עיין בסידור ר"ע נאון ומחזור ויסרי ורמב"ם ובסי' היעב"ץ ובש"ע ונושאי כליו שם וכן יש פלונתא אי י"ל ועל רנסים בוא"ו ונוסח רנ"ל דוא בבני יששכר במאמר דלל וחוראד ובתב רבן דוא חנוסחא בידינו מנרנ בני אשכנז ויש כה סך ק"ח וזות מתהלת על הנם ם ע"ש) (ביום א' דחנוכה מתהילין קרר"ת מברכת כרנים)

מ ב ת ש כ ו

תתבא כותב בספרו (שער יששכר לחודש טבת כתי"ס) עפי"ם דאיתא בקרנים שהדיוצונים זינין בישין מתגברין בשלישתן בחודש הזה לכן את זה לעומת זה (א) צריכין ביותר להתגבר בכח הקדושה ללחום

תתבא (א) רניל די' רבינו להראות בחוש למסורביו איך המסמרינים תמתקוממים עליו ללחום נגדו ונגד עניניו שהם עניני ראמת והתור"ק דתעוררו דובא דרובא רק בחודש טבת ודי' שמה מאוד עוד בשהניע לשבת מברכין חודש שבם (שכל כרבאין דלעילא ותתא ביוסא שביעא תליין ובשבת

(*) מסור שר חנוכה וגו לא אמר אחר חסלה שחרית.

נגד הקליפות וע"כ הקדים הקב"ה רפואה למכה ותחלת כניסת חודש הזה הוא חנוכה ושהוא בזכות יעקב אבינו שהתנכר נגד הס"ם כמ"ש כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל ובכה הלו ובכת אור תורה המאיר בחנוכה דוחין את החיצונים לכל ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשינו עכתה"ק *

התכת זמן לידת אותו איש ליל חניהם (שפורין נט ל נאכט) של הנוצרים (קאטויל'ן) לפי השבונם לא השגיח כלל ולמד בליל זה כמו בכל הלילות כ"א בליל הגם של חיונים (פראוואסלאות'ן) לא (א) למד כלל עד אחר חצות לילה וגם לא לקח או קורט ל מהבאים להתברך ממנו אבל אחר חצות ישב לשיעורו איזה שעות כדרכו בקודש ועיין בספר זכר צדיק לברכה שנדפס בסופו תשובות רבינו (סי ר) להרב הגאון ר"ש צוקער שליט"א אבדק"ק האלאס מ"ש שחוכך להחמיר בענין זיווג כליל

מברכין מאיר כבר החודש הבא) שהניע וזעה לצאת מחודש מכת לשלום ועיין בספרו דברי תורד (ח"ב אות ס"ה) ע"ד זזה"ס בפר אחרי וויסנא איותא כשתא דרינא אשתכח וכו' ועיין בקרניים (פ"ו) וז"ל מכת הוא סוד דטובר וכו' וכו' ובקליפס נדבקים בו עזי נפש תתקט"ר ודמה יונקים מתכלב דרע בעל צפון וכו' ורתנא ר מאיר מוכית שמבטלו עכ"ד ועיי"ש בדין הענין דהתנא ר"מ והוא רמבה"נ מבטלו עפ"ם דאמרינן במס' ע"ז שנחן ד' מאיר סי' כשאמר אלהא דמאיר ענני וכו' ינצל מכלב וכו' עיי"ש דענין פלא (והבלע רבינו בלשוננו הקדוש) „וגם אנן בעניות ראינו בעור"ר בחודש מכת" וכו' עכ"ד ועיי"ש עוד כחודש מכת ראינו (כדברי הקרניים הנ"ל) שרתגברו דכלבים והענין נפש רן רמר ע"פ שכדור בנגילותינו בחודש דלז אחר ולגדף ולדרוס בח מעות דצדק רמבעה"נ ואע"נ דאינו לא חזו מולידו חזו כי רתנא ר' מאיר בעל הנס מבטל כחן כנ"ל ע"ב החלו לחלק וללהום ד קא בחודש הלו על מרסבר"נ דיוקא ודבן וע"ב כחודש מכת" חלון ימי איריהם תקופת מכת של רנוצרים (סאמיני אותו ראיש ר"ל) שהם כולם מושלי הנלות עשו עשר קרנות של אדום שורש עמלק שראו חסונתם וקייפתם כלב ובנועד וע"ו אנו מחפליין ויציל נפשותינו סן רשעות דרעות וינעד ביצד"ר וכו' עכ"ד עכ"ד (עיי' קעיל א ת כ"א)

התכת (א) עיין בס' רגל ישרה לחו"י הנח"ס מדינוב בעל בני יששכר דמסע שנמנעים מלימוד כליל שחל תקופת מכת ספני שבלייל דור נהרג ושמו חי' יש"ו שדא קליפת עורב ונרמז שמו בתורת „נוקב" שם „יה ר"ת יש"ו ובשמצטרף חשבון יש"ו לחשבון קליפתו ער"ב בניסטר' ש"ר מ"ה שכתבו דקדמונים שדא שם דכלבים (בסוד הפה נשבר ואיחנו נמלטנו עין ילקוט ראובני סד' בראשית) ושמענו ממנידי אמת שאירע מעשיות כמר פעמים בליל נטילתו ועוקרתו סן רעולם שלמדו כל ל ור ובא כלב לבתורם ומגיד ישראל חורד היא עכ"ד וכן שמענו מרבינו נ"ב שסיפר לנו מאחר מנרלי רבותינו הקדושים בדרור של דנה"ס בעל בני יששכר ובתורתו חודת הקבלה שנתפסם אנו חיים שמרוב דיכותותו ד' לומד מ"א בליל זד כמנהגו בקודש ובא כלב לביתו כנ"ל ואח"כ התחיל לידד בזה וכבוד אלקים חסד דבר

זה גם אחר הצות יעייש ה וידענו ברכינו כי נתן צו לבעל מחזיק המקוה בפה'ק (ר"א ובר אורי ו) יען שהולכין למכילה גם בליל זה עכ"פ הנשים העומדות על המשמר יזהירו את ההולכים הבאות למכילת מצוה שלא להזרות בליל זה רק אחר הצות וסוזה נראה בעליל כי ס"ש בתשו' הנ"ל להחמיר הוא רק כשאר לילות של מצות עונה אבל בל"ט אין להחמיר אחר הצות לאותן שאין חוששת ומובלות בלילה שהוא כמובן *

תתכן בימי השוכבי"ם ת"ת (ער ר"ח ארר) די' מתענה בכל שבת פעם א' יום א' שלם לפעמים יום ראשון ולפעמים יום שני וכדנר בכל עת יום אחר ונמ בעש'ק ה' מתענה לפעמים בשוכבי"ם ופעם לא השלים עד רלילה כי אם אחר הרלקת נרות סעד לכו בדנים ופעם גמר רתענית עד הלילה שמש ונכנס אז יסירוש כל ל שבת כמו כשאר שבתות כל שינוי (א) ורי מחמיר לעצמו מאד שלא יעבור לרתענות לכל רפחות יום אחד בשבוע ב מי רשוכב ס וגם במחלתו ראחרנר שנת רסתלקותו כשהי' בעיר דביר ב פעמט לעסוק ברפואות בב ת החולים לגורל יסוריו וסכאביו כנודע לא השניה על חולשתו ולא שינה מנהג בקורש ורתענה פ"א בשבוע תענית שוכבי"ם גם שם ובספרו (שער יששכר לחודש מכת) מביא מקור שנוחנין צדיקים וחסידים לרתענות תענית יחיד של שוכבי"ם לפעמים גם בעש"ק נובע מדרכות של הר"ק ר"מ מטשארנאכיל וי"ע שהוא ע"פ חש'ע בענין תענית עשרר בטבת שכשהל בעש"ק מתענין ומשלימין עד רלילד וביון שהחסידים מתעננים מור ואוכלים את"כ לתיאבון בליל ש"ק מותר להם עייש"ה באורך

תתכן כותב בספרו (דברי תודר ת"ב אות מ"ו) בשם דנאן רקדוש משינאווע בעל דברי יחוסאל וי"ע שלא רצה לקבוע לכתלד תענית יחיד לעצמו ב מי שוכבי"ם ביום א' והארר רב נו מקורו בש"ם תענית דף כ"ז ע"ב שאנשי מעמד לא הי מתענין ביום א' (ונחסר ברוב רשסי"ן שלנו ע"י רצענזורי"א אמנם בשמי"ן הישנים ובאוסר דשכחה נמצא בן) בא' בשבת מ"ט לא א"ר יוחנן מפני רנוצרים פירש"י מפני הנוצרים שעושים אותו יו"מ שלהם עכ"ה אך רבינו רכרע שמותר לרתענות כעת ע"פ דברי ר"ג מאור דגורל ו"ל בפירושו שם וז'ל מפני רנוצרים לפי שיום חנ שלהם באחר בשבת ואם הי ישראל מתענין הי' כועסים עכ"ל ולפי"ו בימינו שיש חופש רדת מהממשלה ול"ש חשש שיכעסו א"ב מחזר לכתהלה להתענות ביום א' לפי מעם זה וגם בימיהם לא הי' חשש לפי מעם זר דס כשקבעו תענית צבור לאנשי מעמד בזמן שבירס"ק קיים אנ הי' פרסום גדול משא"כ לתענית יחיד לתיסון עונותיו וכיוצא אפי' ררבה יחידים כודאי שרי וסיום הנמ לפי מעמים אחרים כנסר שם שי כים גם בימינו

(א) וכשהל עשרר בטבת בעש"ק הי' נשאר בביר"מ אחר התפלל תומי לתהלת השלחן ומטגי תצ עין תרמיז — יז ועין בשע"י מא צום דעשי"ר

והי' מקום בזה לרברי דנר"ק מדריה"ש מש נאווע זי"ע אך שאר רבותינו לא הי' מדקדקים על זה והטעם נראה שהרי ראינו לתו"ל שתקנו תענית ב וס א כנון שחל י"ז בתמוז או ט"ב ב וס א' או שהוא נדחד סיום ש"ס ליום א' או תענית כ' סיון שחל ביום א' ולא חששו מעולם למעמים דנ"ל א"ו דהקפידא הי' רק על שהוא קבוע בכל שבוע לאנשי מעמד משא"כ בשאר תעניות נס ת"צ שהם רק באקראי ע"כ בימינו בודאי אין לחוש כלל עכ"ר

תתבאר עוד בספרו (שם אות ט"ב) שר' מנדל אבות ו דקדושים שלא לאכול במוצאי תענית שובבי"ם בשך כיון שהוא משום תשובה כמבואר בתאריז"ל לתיקון הירודע שלא לאכול בשך אחר דתעניות וכן הוא במג"א (בסי' תקנ"ח סק"ג ובסי' תק"ט סק"ט) כתעניות אלו שדוא משום תשובה אין לאכול במוצאי תענית בשך ויין עיי"ש (ועיין סימן תרמ"ח)

תתבאר ומביא עוד בספרו (שם) שתענית שובבי"ם צריך להחזיק בסוד בכל מה דאפשר וע"כ אין קורן ויחל במגהר בתענית שובבי"ם נס כשיש יותר מעשרה המתעניין הגם שנרנו כן בררבה קהלות אשכנז במדינותינו (ובפרט אצל הישיבות) ומקורן דוא (במג"א סוף סי' תרפ"ח) ובלבוש כתב שם שקורין ויחל במגהר (בקצת קהלות) בשובבי"ם ס"מ די מנחני תלמידי הבעל ש"ס הקדוש זי"ע שלא נתנו כן לקרות ויחל הגם שירובן ככולן רתענו או ומעמס משום כי בשלמא בת"צ שהוקבע על צרות וגזירות דצבור ע"כ יש לעורר ולקרות ויחל בצבור משא"כ זהו תענית יחיד לתשובה לב"א וא' לרפאות ננעי נפש ע"ב הדבר צ"ל בהצנע לבת כל מה דאפשר והוי כעין חציף עלי' מאן רמזרש תמאן בצבור בזה וכמפורש בירושלמי חנינר (פ"ב דל ב') ורובאן בתשב"ץ וב"י ומסס כן בש"ע או"ח (סי' תקס"ח סע"א ו) ע"כ

תתל בשבתות של דשובבי"ם די ררכו בקורש לעורר בתוך ד"ת ברסעודות ערך קדושת מנולת ימי השובבי"ם לתיקון רכללי וכיו"ב ושנוכה לתקן כל מה שמוטל עלינו לדניע לתכלית דנדעד תיקון השלם ב"ב בקריאת דתורה (בתהלת השובבי"ם) כפר' שמות וארא אם שהי' תמיד בקולות אדירים (כנ"ל סי' ר"א) אבל כפר' הללו קרא כקול רעש גדול אדר וזקס בצעקות ובכיות נוראים ב"כ שא"א לתאר כהרס עלי גליון בקדושת לבבו כאש בוערת עצור בעצמותיו המו מעיין ברשתלשלות דתהלת רכירודים וצירופים של אומד הישראלית ראשית הנליות ירידתם למצרים והתעוררת ראשית נאולתם הכנה לתכליתם כנון בפסוקים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזקסו ותעל שועתם אל דאלקים מן דעבודד וישמע אלקים את נאקתם ויזכור אלקים את בריתו את אברהם וכו' וידע אלקים. והנד דמגר בוער באש והסגר איננו אכל וכו' (א) ובכל הפרשה כהנה וכרנה שואנ מנרמת לבו בררת וויע ומי יתבונן מתשכחותיו

(א) בריה מה"ק את מי כתב רבינו עשייר דודיק ויקל שייכות הרבד פרשיות לזמן אשר קורין אותו עיי"ש

תתלא יום ט"ו בשבט ה' עושה מעורה בהתרננות נעלר ועיין מ"ש בשער
יששכר (ה"נ לחודש שבט ובמאמר פרי רעץ שם) מעלת קדושת יום
חזה שהוא ארבעים יום קודם יצירת רולד כביכול בכ"ה באדר (ז"ר יהושע
בניסן נברא העולם) והוא בבחי' וסגולתו כמו הושענא רבא עיי"ש וגם מ"ש
שם בענין שב' להתפלל על אתרוג ביום הזה וזהו דרכו של אי"ש (בני' שב"ט)
לחזור אחר אש"ה (בחי אתרוג) עיי"ש דבריו כי נעמו ובסוף הסעודה דחמסד
עשר בשבט רביאו על רשלחן טם מליאה פירות מפירות שונים וגם אתרוג
מכרשל (וציור בביתו לדקדק שלא לבכוש ולעשות דאתרוג לאכול דס אור למ"ו
בשבט שאז מסוגל לוד) ולא דקדק שיהי' דוסא פרי חדש לבדך שהחיינו דס
בירך במר"ע על פרי של ז' מינין וחי' דרכו למכול פרי שאכל וגם מה שהילק
בתוך לחלוחית האתרוג (ובדוסד דעת קדשו בזה להיות צריכין לבדך על פרי
החשובה ביותר שהוא מז' מינין אבל האתרוג נ"כ חשוב ביותר מפני שברכו
עליו חנ הסוכות ונעשית בו מצוה לכן טבל הפרי משבעת רמינין בהאתרוג
ובירך ואכל כאחד) וחי' שולח גם לביתו אלו חנשים ממנין רפידות חללו (מה
שלא עשר כן בשום פעם לשלוח לב"ב מרשיירים בתוך סעודתיו ברכים. מלכד
חת כות מוצא כנ ל סי שצ"נ עיין ס תנ"ג) והיו מזמדין בסעודה זו
ש ד המעלות בשוכ ד את שיבת ציון וגו' קודם בהמ"ו

תתלב בשבת שירה (פר' בשלח) דתפלל נ"ב פסר"ו לפני רתיבד ואמרו השירח
פסוק עם דפסוק ורי' הכל כמו ביום ז' של פסח (כדלעיל סי' תרי"ט)
ואצל השלח ביום שב"ק נגנו נ"ב הפיוט מיום ז' ש"פ יום ליבשה וגו' וסיים
המנגן בגלל אבות תושיע בנים ועיין בספרו נמוסי או"ח (סי' שכ"ד) בענין
רמנח שיש נוהגין לתת לאכול לעופות בשבת שירה מקובל בן מחנח"ס ר' ר'
מענדל מרימנוב זי"ע ועוד קדושי עליון זי"ע לאשר רי' מקובל אצלם כי רתן
ואבדים רצו בדשעתם לרכתיש דברי נביאות משה רבינו וכאשר חניד משה כי
בליל יום השביעי לא ירד המן כי ש"ס הוא חמה עשו בתחבלותם וקטו בליה
ופזרו מחמן שנשאר לחם ולכל א' מע"ש (לחם משנה על יומים) על הארץ כדי
שיוכלו להראות לפני העם שירד המן בליה ליל ש"ק וחצפרים (עשו סן השמים
כדי שלא יתרוק דסי' צידו) לקטו זאת קורם אור תיום וכאשר רצו חרשעים
דתן ואבירים בבוקר ש"ק להראות לפני העם המן שהניחו בשפרותם לא מצאו
מאומה כי אכלוהו כבר הצפרים וזה המעם בפר בשלח שקודין פרי' המן ע"ב
נוהגים להצפרים חלקם קצת ממאכלי שבת לזכר חנם חלו עכתה"ח של קדושי
העליונים. ורבינו האריך שם בדברי המג"א (שם סק"ו) שכ' שאינו נכון שהרי
אין מזונות עליך וראריך להלכד בבידוד הרבר להחיד יעיי"ש

חודש אדר

תתלך בשבת פר' שקלים די לרמסתופמים בצל קדשו רגש בחי' יו"ט בסדר התפלה שהתפלל בעצמו לפני דתיבה שחרית וגם מוסף והפיוטים והד"ת בחסעדות (עיין בשער יששכר מאמר השקלים באורך) ופיוטי מוסף אחר שסיימו הקהל כל פיסקא הי' הש"צ מנגן עם משוררים (ונשמע קולו של רבינו בהתעוררת תיבות דס' אור פניך עלינו ארון נשא ושקל אשא בבית נכון ונשא וגו') וס' ים באמירה (בסוף פיסקא ראשונה) נונגנו במנן א רם ונשא ברוך אתה ה ונ' וככה בכל שארי הפיוטים וכמו בפר' רחוש (כנ"ל בס' תפ"ו) ובשבת פר' זכור (שארן פיוט כמסופר) הי' הוא הש"צ רק בשחרית כנהוג ופיוט המתחיל אל נא בישון אשר דזכרת לזכרך זכור וגו' (א) די' אומר כיון בשפיכת שיה מעורר הלבבות ומה גורא דרעש באומרו הפיוט ומה שמו וגו' ובהסילוס שלפני קדוש באמצע מן והמזכירים את ר' וגו' ער שוש אשיש בר די' הש"צ מזמר ואח"כ גמרו הם וט כנדרוג (וכן בש"ס פ פרד הי מתפלל רק שחרית) (

תתלך בשבת פר' זכור שנמצא שהם"ת פסולה ואין לרם ס"ת אחרת כשירה יקראו בס"ת פסולה בלי דברך ואם לא נמצא ס"ת כלל יקראו בחומש (מנה א ת ב סימן א) (ור קורן זכר (בסג"ל) בכל פעם)

תתלה אותן שאין אומרים זבירות בכל יום ויוצאין בקריאת פר' זכור טוב לומר עם חקורא בע"פ כל אחד ואחר כי יש ריעות שהזכירה צריך לדיות במה דוקא או שיכונו לצאת בעת קריאתו חפרשה שמו"ת סמחית עמלק (מנה"א שם) ודי רבינו דרכו להזהיר לנשים ב"ב לילך לתפלה בשבת פ' זכור כדי שישמעו קה"ת בפר' זכור דאורייתא

תתלו בשבת שקלים מברכין אדר דתחילו לומר על שלחנו בסעודה שלישיית שושנת יעקב צחלה ושמתה וגו' והי' מזמין אותה בשבת

בסעודת שלישיית בכי חודש אדר עד נסן ובשנה מעוברת מאדר ראשון תתלז כשהי השנה מעוברת סעד בסעודה ב"ר אדר ראשון שרוא פורים קמן עם אנש ותלמידו עי' מזד בספרו (נמוקי או ח ס הרצ"ו) (א) וכותב שם שחתן ביום חופתו ב"ר אדר א לא יתענר באותו יום

תתלה תתנגד מאוד על אותן שאומרים שלא לקדש הלכנה בחודש אדר (גם כשהוא כבר אחר ז' שלימים סרמולר) עד אחר יעבור ז' אדר משום אבילות פסרת משרע"ר שאין שום מקור לזד לנהוג אבילות לפני ז' אדר ובשהוא אחר ז' שלימים צריך לקדש דלכבר (עי' דברי תודר ה"ב אות כ"ז)

(א) ואמר הנוסח למענך ולמען ירושלים "עיר רקודש" זכור

(א) ומרו שושנת יעקב.

() וגם בכל פעם שאמר יצד ומרו מכלכל חיים וגם בסוף דפיוט לפני קדוש

תתלם במליחות להעניית אסתר כתחלת רמליחות באמצע שם שנרשם באיור
 ס דורים „סדר לרשתמש בשוג ס" הו מדקדק שצ"ל סדר לרשתמש
 בשני רישיו"ן וכן בפומון שם עשת בשלו' לרשמיר כו' צ ל עשת כסלו' כמו
 שכתב בזה השע"ת (בסי' תרפ"ו)

תתמ כותב בספרו (שער יששכר ח"ג מאמר ימי ששון אות כ"ד) לענין סגולת
 מעלת יום הצום של תענית אסתר (הגם שמבואר בש"ע ברמ"א שאינו
 הוכר כ"ב) שב' במגילת כאשר קימו על נפשם ועל ורעם דברי רצומות וועקתם
 והכונת לזה ע"פ מה שסמכבל בשם חנה"ס מצאנו בעל ר"ח זי"ע שבאו אליו
 מגדולי ישראל על פורים ומהחשובים וקרובים אצלו ובאו אליו ביום תענית
 אסתר ונתן להם שלום כמעט בשפה דפה ולא דיבר עמדם מאומד והמה ראו כן
 תמחו ולא ידעו מה זאת ובלייל פורים קירבם וסיפר להם מעשה בשם רג"ק
 סבארדימשוב זי"ע בעל קדושת לוי שבאו אליו אנ"ש תלמידיו על ימי פורים
 ובאו ביום תענית אסתר ולא רצח לדבר עמם כלל ביום הצום ואח"כ בלייל
 אחרי דמגילת קירבם והתנצל לפניהם כי ביום התענית (י"ג אדר) הי' טרוד עם
 הע' שרים לרכינים ע"כ לא די' לו עת ופנאי לדבר עם תלמידיו (והאריך ונותן
 טעם בדבר ומסיים שם רבינו) לאשר ידעו ברוה"ק שיהי' צריכים לרחמים עור
 בגלות תאריך הלו לרנצל מורע עמלק והשרים אשר אתו וגבליים כו בג"ל
 (ובפרט בסוף יומיא אילין) ע"כ סבלו עליהם יום הצום ההוא לרכיניע ורע עמלק
 והע' שרים עמו וכנו' סמער רב זי"ע עכ"ל

תתמא ביום תענית אסתר לעת ערב קודם חפלת מנחה הי' הולך לטבול כמסוח
 לכבוד קריאת דמגילת

תתמב לכניסת ליל פורים לכש מלבושי שויו"ט כנהוג ונכנס לבירמדר
 (המנהג ה' ילך לקריאת דמגילת בלייל פורים לביהמ"ד רגרו'
 (א) דדעיר (ב) ורתפל"ו מנחה וסרה"ת ורוא עלר למססיר כנהוג *

תתמג מעות מחצית רשקל הי' נותן בערו ובעד ביתו כשנכנס לתפלת חמנחה
 לפנות ערב בלייל פורים וגם ביום הפורים (עין ברמ"א סי' תרצ"ד
 ובמנ"א ותבין) בדקדקה שחועמד בבירמדר וכשהל פור ס במצ"ס הי' נותן
 או ביום דתענית כיום ר' במגד מחצית רשקל ואח"כ ביום פורים ורעתו
 הי' להלכה (עין במנח"א ח"א סי' ל') שמחצית השקל אין צריך לדקדק כמה
 יהי' ויותר ליתן ממכע היותר קמנה ויכול ליתן העללע"ר אחד שרוא מחצית
 סרמטבע שני העללע"ר אף שלא נקרא שם מחצית עליה וההעללע"ר הוא ממכע
 שלם כעת אעפ"כ יוצא בזה מחצית השקל אך הוא לעצמו רחמיר שיהי' ממכע
 שנקרא עליו שם מחצית ויען כי במדינותינו לא רי' ממכע שנרשם עליו שם
 חצי דינר או פרוטר לכן ר' לו סוכן לזה נ' ממכעות של מדינה אחרת שרי
 נרשם עליהם שם מחצית כמו חצי מאר"ק ולבסוף השנים (שינה בזה ולא רצה

(א) ע"י ביסוד ושיד כשם ורח ויל

(ב) (ראם די' מצש"ק דלך שם לסעודר שלישית).

ליקח מאר"ק) לקח נ חצי שילינג והפריש בעד כ"א נ' מטבעות הללו למחצית השקל ופדה אותן מיד ונתן תמורתם ומחרים דרכך טבין ותקילין במטות של דמר נר (וע' ז סי שב"א בדנ"ד) אבל לא רי' מהפלל לפני דתיבך *

תתמד נוסח על דנמים כנ"ל מי' תתכ"נ ואח"כ בימי סודכי ואסתר וכו' וסיים ותלו אותו ואת בניו על העץ (והנה יש נוסחאות לסיים ועשית עמדם גם ופלא ונורה לשמך רנרול עיין בסידור ד"ע נאון ובמחזור ויטרי ועיין נ"כ באבודרהם ודכינן לא שינה כוד פנוסה דנרפס כסידורי דירן)

תתמה אחר הפלת ערבית לבש המלית על ראשו והלך אל הכימה לקריאת המגילה (חמגילר היתה של זקנו אא"ס בעל בני יששכר זי"ע ובסוף שנותיו הניח לו לכתוב מגילר נאר כתיבך תמה ונפלאר ע"י סופר מומחה בעיה"ס ירושלים ורי קורא בלילר במגילה זו וכיום במגילר הנ"ל דמורשה מאבותיו הק) פשמו את המגילה (א) כאיגרת (בסבאר כש"ע סי תר"צ סעף ט"ו) ואמר הברכות מתוך סידור האריז"ל והתחיל לקרות בקול חוצב לחבות אש כדרכו בקודש (ובתוך דקריאה הי' ב"פ חוזר וקורא פסוק או הציו לנודל התרגשות בהתעוררת צעקד וכבי' בכונותיו העמוקים כגון בפסוק ורשתי ברת (א) ויאמר המלך לחכמים יורעי העתים וכו' ומלכות יתן לרעותה דמוכד סמנה אשר חלה מירושלים וכו' לא הנ דה אסתר את עמד וכו' לדעת את שלום אסתר וכו' ומדרכי לא יכיר וכו' כי הניד לרם אשר הוא יהודי מפזר ומפזר בין העמים וכו' וברנה ובהנה התפרץ מעומק לבבו בנודל בכיות וצעקות) הפסוק להיות כל איש שרר הי' קורא פעם אחת כשי י ימנית ואחר כך עוד הפעם כשי"י, שמאלית, וכן הפסוק אשר נתן המלך ליהודים וכו' להשמיד להרוג בפעם אחת להרוג בלא וא"ו בתחלה ובפעם ב' ולתרוג"ו בוא"ו בתחלה וכן בפסוק ואיש לא עמד בפניהם פעם א' בפניהם בבי"ת ובפעם ב' בפניהם בלמ"ד וחכ'

תתמה (א) עיין בספרו דק' שער יששכר (הל' נ') במאמרי פורים ביאור פסוקים רנ"ל וכיו"ב בדפנה"ה ורנני בוד לציון רק לרונמא נגר ר א נפלא מאמדותיו דטודרות שם בספרו שער יששכר (מאמר ימי ששון אות נ) עה"כ ויאמר המלך (מלכו של עולם ת"ש) לחכמים (חכמי חורז ומגריניו) יודעי העתים (שיראו לזונן ולסרכ העתים של הגאולה וביאת משיח בן דוד ויודעי לשון יהוד מלשון והארם יד"ע את חוה אשתו והיינו כמ"ש האוה"ה קדוש ברו' בהר כד"ה וכו' יומך אחיך שצריכין הצדיקים לדעור לכות בנ"י מד יערב לבם היום ש זולת רחברד העליונה בביאנ"צ ובנין ביחמ"ק ובזה ינאל ר מסכרו ועל ור עתידין ליתן את הדין אדוני דארץ נרול ישראל שאין עושין כן ומהם יבקש ה' עלבון דבית העלוב עכתר"ד עיי"ש דבריו כי נעמו) כי כן דבר המלך לפני כל יודעי דת ודין (שזוהו דבר דמלך ית"ש ההכרחי חסדום לפני

וכל מעשה תקפו ונכורתו וגו' חי' אומר חפ"א של „תקפו” דנושא
ובשעת קריאת הד פסוקים איש יהודי ומרדכי יצא ליהודים היתה כי
מרדכי היהודי אחר שאמרו הקהל כקול רם כנחוג חי' מזמרים בנתיים
נינון א ואח"כ הי קורא חפסוק הלז וכסדרן וגם אחר הכתוב תלחו עליו
חי' מזמרים כנ"ל ואח"כ קרא ויתלו את המן וגו' וחסת המלך שככה
(ורפסיס מעט ושפתותיו נעות ואמר בלחש בן יאכדו כל אויבך ד" עיין מזה
בנפוקי או"ת סי' תר"צ שכן די מנרג אכיו דנ"ס בעל דרכ תשובה ומנרג
אכנותיו הג הפדושים ו"ל דור אחר דור ועיין שם שהאריך דלא הוי דפסק כיון
דחוא סוף פסוק) ובאמצע הקריאה חי' כ"פ מפסיק קצת ומעיין בכוונת
סידור הארזי ל (א)

תתמו בשחל פורים במוצאי שבת הכדיל אחרי קריאת המגילה ואז
כורך גם כורא מאורי האש כמו כשאר מוצ"ש על הכוס (עיין בב"י
בשם הכל בו ובפס"נ)

תתמו בלילה כבואו לחדרו מעם מידי לסעוד הלב אחר התענית ואחר
שעה או יותר נכנס לסעודה עם המסובין וחי' מזמרים בת אשר
הגיא וגו' וגם שושנת יעקב ואמר תורה כנחוג

תתמו ביום הפורים נכנס לתפלה עם מו"ת כנחוג (והתפלל בעצמו לפני
התיבה כל פסד"ו ושהרית עד אחר חשפ"ע בעבודה גדולה (א)
מענינא דיומא למחות זרע עמלק ולזכות לנאולת ישראל בקרוב ובפרט
באמירת פיומי הקרוב"ץ הכה שורש מוכ על הלמי הלבבות בנחלי

כל משפט ורת דניון בתורה ריינו שצריכין מקורם לחסות לבות כנ"י ולקרוב
לנאולר שליטה כי זהו תיון דכלל ועיקר האמונה וקורם לפני פרטי דדינים)
כסובין עכר"ס כנחלי אש

תתמו (א) כשער יושבר (ח"נ מאמר ימי ששון אות ס"ד) כתב לריק על
חנמר' בפסחים (דף ס"ח ע"ב) א"ר יוסף הכל סודים בפורים דבעינן
נמי לכתוב וכו קשר ראין הי' הקס"ד רבפורים יעשו בולו לה' כל חיום (כמו
דעת ד"א ביו"ט או כשבת) תלא כפור מ הע סר חמשתה והששתה וע"כ חתן
מצותו ככר ובהב לתרץ מפני שהי' כמה צדיקים קרושים זי"ע וכמו תנח"ס
סחרי"א מסמארנא ו"ל בעל היכל ברכה שישבו בפורים גם אחרי עבודתם
בדמלד והמגילה בדתבודדות ובכביות עד וסן מנחה שאז התחילו לסעוד
וכפי הנראה שמעמם הי מפני שהוא יום גדול לה' ישועה ועת רצון ורחמים
למחית עמלק מתחת השמים שבזה תלוי הביאת נ"צ ב"ב ע"כ תוהיר ר"י רכזה
כ"ע מודים שעב"ם ירדקם שלא ינמר בוד כל אותו חיום דס יתחיל בסעודה עכ"פ
במנחה סמוך לערב בדמאמר ס"ט ימי משתר ושמחה עכר"ס בזה ותבין

(ה) כשא קורא את דמגיל לרוציא את אחרים ודא כבר יצא יברכו לעצמם לשמוע

וכי וכן בתקיש

(ולבש רטילת של שבת וגם כש פ

דמעותיו ששפך מתוך לבו המהור בנעימות קולו ותנועה מיוחדת וגם בקריאת פרשת ויבא עמלק וגו' כל השומע תצילנה אזניו אח"כ הסיר התפילין דרש"י ויצא לפנות ובא והניח השני זוגות תפילין שלו ובירך עליהם שנית (היינו כפעם שלישיה ביום הזה כנ"ל סי' ג"ז) וקרא את המגילה בקול עז כבלילה וביתר שאת. (והוא הי' אומר תחת אחד השיתים בפורים כי הוא מדבר קצת מעל לבו ובלשוננו איך דע מיר אביסיל אראב פינס דארץ בקריאת המגילה ומי שזכר לשמוע מקרא מנ"ח מפה פדשו יכול להתבונן קצת דבר ו בוד ואכמ"ל) (ואח"כ דניח תפילין דר"ת (ועיין סי' רל"ו)

תתמט מצות משלוח מנות הי' מקיים עוד קודם תפלת שחרית (א) לשלוח עכ"פ לג' אנשים חשובים כמשמע מתוך רגש גדול וכבונות סידור הארז"ל ואמר בפה קדשו לקיים משלוח מנות איש לרעהו ואח"כ עוד אחר התפלה לכמה אנשים וגם ביום שושן פורים דייק עכ"פ לג' אנשים לשלוח מנות בחלכת (ב) ומצות מתנות לאביונים הי' בלתי גבול כי פור נתן לאביונים כעין יפה וכמדה מדוכה לכל הפושט יד

תתנ. אחר תפלת שחרית (שהי' כמו שעה א' או ב' אחר תצות חיום) נכנס לחדר התפלה שכביתו עם המסובין יחיד סגולה (והי' נפרא קידוש חיום) ונתנו פת הבאה בכיסנין וי"ש לפעיסת הלכות לכבוד שמחת חיום ורבינו שותה מקדם כוס א' יין משובח ואכל מעט מידי דמיון כנו וגם אח"כ שותה מעט יי"ש ממעט מצות חייב לכמוסי בפוריא ואז הי' דרכו בקודש לומר לפני המסובין דברי תנחומין מתוך כבי' של שמחה לחוק הלכות בבטחון אומין לה שאל יעזובנו ואל יפשונו וקדושת יצועתנו לבא ואמר מליצות מוכות על כנס"י וכ"פ השמיט מפה קדשו בעת החוא (כבתי נכנס יין יצא סוד עין בשער יששכר מאמר ימי ששון אות ס"ו שאצל רצדיקים בעת שמחד וכפרט בפורים אשר בר חא דעתם כמצות התורד ודתו"ל אז יגלו בדבירים קצת מהצפון בלכותם בכל ימות רשנה בבחי' הצנע לכת אך צדיקין לחדר שלא ידברו בזה בעת שהם מבושמים קצת וכו' ופן יגלה יותר וכו' רק לנלות מעט בתחלת שתייתם (אחר ברכתם) מיד אחר התפלה וז"ש נכנס יין (היינו בתחילת כניסת הי' ששורת לכסומי אז) יצא סוד (אז יצא סוד מה שרוצה לנלות כרי לשמה לכב אנ"ש ובנ"י) אבל לא אח"כ כששותה דרכה פן יאמר ויעבור חבול ממה שרוצה לנלות כמובן עכרה"פ) מענין עצמו ושורש קדושת נשמתו וכתנה וכל זה הוא בזכרון אנשי בריתו בסוד ישרים. ואח"כ הי' מוסרין ומרקדין שושנות יעקב וגו' (בתנועת נינון נפלא) ורבינו אחו כחבלי תענולה בריקודין של שמחה והתרוסמת נפש לעילא ולעילא.

תתנא. וכמו שעה אח"כ בא למעודת מצות חיום דמשתה ושמחה ואכלו דנים וכשר ומסעמים כמו בשור"פ (ועיין בנמוסי או"ה סי' תרצ"ה

(א) עיין בפסוק הארז"ל להר"ר שבתי ז"ל בהנחות צבי המארת.

(ב) עי' במאמרי סי' תרצ"ד

שרעלה דמחויב לאכול פת בסעודה יום י"ד ותביא ראיות לדבריו מדברי הנמר' וכן יש חיוב לאכול בסעודת פורים בשר כמכואר כזר ברכסב' ס' דל' מנילד פ"ב הל' ט"ו) וגם לביכות של בשר אכלו בסעודה זו (ע' ו' לעיל סי' תשס"ד ותבין) ושתי יין ומזמירין שושנת יעקב וגו' ואמר תורה בהתעוררת. ואחר בהמ"ז נכנס לחדרו וישב אל שלחנו הסתור והי' נכנסין ויוצאין רבים לביתו כעת ההוא בעלי בתים באו ליתן משלוח סנות כל איש אשר ידבנו לבו והי' משיב בספ"י כל ל' בהנזכה (בסי' תתי"ד) וכיבדם בין או ממעמים או פירות שהי' על השלח, ועניים ומקבצים בעד עניים באו ליקח את תרומתו שהיתה ידו פתוחה ביותר כנ"ל (מלבד עולת דבוקר עוד קודם דתפלה הי' שולח שלוחו עם רש סת שסות עני' עיר ות' ח' ואלמנות וכחנה ליתן לכאז"א מסעותיו צדקה ומתנות לאביונים ביום רור מדי שנה בשנה סכום דגון ונדול) ורבינו רי' מאריך בשיחות נשנובות ויקרות כדרכו בקודש (ע' ו' במאמר ימי ששון בספרו דס' שער יששכר בב' אור דבר רמנילד ודרו' ל' מענינא דיומא) וצוה להעלות על שלחן זה כר אוזא צלוי ואכל וחילק להעם וגם הי' מרקדין ומספחין ומזמירין ורגילים הי' נ"כ מהגברים לבא בתופים ובמחולות לשורר) ובאמצע נגינתם הי' מונה רבינו מסבקות (בכיון ובדיוק) ליתן להם ואמר שהוא בבחי' שעיר המשתלח ולשלחם אח"ז מיד והוסיף לומר כי על כן יום הפורים יש לו שייכות עם יום כפורים כנודע כי בפורים קי"ל בש"ע כל הפושט יד נותנין לו בחי' שעיר המשתלח כמו ביו' כ' בענינם א' הוא והי' יושב רבינו בבחי' ביטול הישות לנמר' כי סבבו אותו ודהפ' בסמך לו ממש מזה ומזה וזי' העם שמחים ומדברים כ"פ לפניו שיהא הרבה ובקולות והמיות חסון חונג ולא חקפיד כלל (ועי' שם במאמר מי ששון באות מ"ר ס"ש בענין חסרת שכל האדם ע' השחוק שעושין ביום ז' עיי"ש ברתבונג דיסב) ונשתהה כך עד לעת פנות ערב והתפלל שם בחדרו מנחה בצכור והעם יצאו לבתיהם לסעודת פורים לנמ"י עוד קודם הלילה ורבינו נכנס לחדרו לישן ולהנפש את גופ מעבודת היום הנעלה ולהכין לעבודת ליל שושן פורים הבא

תתגב בליל שושן פורים ערך שעה עשירית או יותר בא לביהמדר' לתפלת ערבית וכמו הצי' שעה אח"כ בא לסעודת הלילה הזה בבית מדרשו שנתאספו לה חסונים ועיקר מיני שחוק חיתול ושמחה שנחגו לעשות בפורים הי' בסעודה גדולה הלזו ולסחרתו ביום שושן פורים (ועיין במנח"א ח"ב סי' ת' ובסוגרם שירי מנחה בסוף מנח"א ח"ג ובנמוקי או"ח סי' תרצ"ד ובשער יששכר לפורים אות ל"א ל"ב בטעמים לשבח על מנרג רצידיים להרכות יותר בשמחה בשושן פורים עיי"ש) ולכל העולים על השלחן לשמח העם במיני שחוק ושינוי בגדים וכיו"ב נתן להם שכרם משלם כיד רחבה (וכ"כ בשעה שהי' תכרונים אומרין דברי שחוק וכיו"ב הי' רמעות נשרות מבין ריסי עיניו בעומס יחוריו ומחשבותיו לשמים) והי'

מאריכין בסעודה זו עד אחר חצות לילה סמוך לאור היום ומזמרים בה בתהלים למנצה על אילת השחר וגו' ואמר תורה בהתעוררת עוז כמנהגו

תתנג כותב בספרו (נמוסי או"ח) ביום מ"ו אסור לקרות במגילה בשירה (במסומות שאין שום ספק מופת חומה כפי הקבלה שבידיהם) גם בלא ברכה משום דה"ז קורא למצותו ולא יעבור כתיב והרעיש על אותן חנוהגין כן

תתנג ביום שושן פורים חי' מקיים מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים ומשתה ושמחה בכיום א' דפורים כג"ל (ומובן ממילא כי במלבושי שויו"ט כל ריום וגם בלידל למוצאי שיתסר כמו במוצ"ש"ק) רק בצהרים לא עשה סעודה כ"א מעם מידי דמיון קצת עם משקה לסעוד הלב (ווי"ת כשחל בעש"ס היתר רסעודר בצדדים מפני כבוד ש"ס כמוכונ) ועיקר סעודה דגדולה היתה אחר תפלת מנחה פרם פנה יום ונמשכת הסעודה בביהמ"ד לשעות מאוחרות לאור ליום שיתסר בהמון חוגג ושאו באו נ"כ חבדחנים ובעלי שחוק כדאממול והי' מזמרים שושנת יעקב וגו' ואמר תורה בהתעוררות כדרכו *

תתנה כותב בספרו (נמוסי או"ח סי' תרצ"ו) כענין אבילות ל"ע דפסק הרמ"א (שם בסעיף ד') שאין אבילות נוהג בפורים לא ביד ולא במ"ו במקומות האשכנזים שאין נוהגים שום סעודה ומשתה ושמחה ביום שושן פורים ובחול שוינתו גם רבנן שלהם והסעודה שעושים בליל מ"ו רק השלמת סעודת יום י"ד וממילא לא תהשב לסעודת מ"ו כי סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא י"ה ע"כ אם אירע להם ל"ע אבילות או ביום מ"ו בודאי צריכין לנהוג בו אבילות כי הרמ"א חולך לשיטתו כדעת הסנהגים ושאר פוסקים ראשונים דשמחה נוהג מדינא גם ביום מ"ו על כן פסק דאין נוהג אבילות אבל אותן שאין מחזיקין אותו ליום משתה ושמחה אסור להם לנהוג קולה גדולה כזו לבטל אבילות כמ"ו ולתפוס ההכל (לפולא) בשני ראשין ע"כ

תתנו לענין על הנסים נשמע מפה קדשו שחי אומרו בלחש בין כתפלה בין כבהמ"ו גם בשושן פורים וכמנהג חותנו זקינו הקדוש בעל היכל הברכה זי"ע (עין באריכות מזה בנמוסי או"ח סי' תרצ"ג) אך זאת ראינו מנהגו של רבינו כי בסעודתו הראשונה בליל שושן פורים (כג"ל) צוה לא' מהסמוכין על שלהנו אשר נמל ידינו לסעודה בביתו מכעוד יום דפורים (כמנהג העולם) שיאמר ברכת הודאה על הנסים בשעת כהמ"ו בקול רם ורכינו שמע ממנו לצאת ידי חובתו (ובטראר במסום שאפשר לשמוע ולצאת מפי המחזיק בדודאה לכ"ע עשה כן משא"ב בתפלה וברמ"ו ביום)

תתנו כשהל שושן פורים בשכת חי' עושה עיקר סעודה תגדולה

ביום א' שיתסר (עיין בנמוקי או"ח סי' תרפ"ח באריכות) שהיתה נמשכת והולכות לליל שיבסר ובא אז לתפלת מנחה והסעודה אח"כ עם מלבושי שו"מ כמו כפרים שהלך כל היום ועיין בשער יששכר מאמר ימי ששון אות' ע' ד' מעט ורמז למנהג לעשות סעודה ומשתה קצת (גם בכל השנים) בשיתסר ושיבסר (ואם לעשות נשואין בשושן פורים עיי' סי' זצ"ל סימן ו')

לקומי דינים מו"ד

תתנה השוחטים בפה"ק מוחחרים ועומדים עוד סמוך אביו הגה"ק בעל דרכי תשובה וי"ע שלא ללמד לאדם אומנת השו"ב באם אשתו מתקשמות בפאה נברית (עיין בתפארת בנים ער"ת בסוף בלמוסים) תתנם בפה"ק מוחחרים ועומדים מרבינו ועוד סמוך אביו ז"ל שלא ליקח שו"ב שהוא (א) בעל תפלה כדי שיהי' עליו העול רק להיות שונה הלכות בכל יום ולהשגיח על סבינו שיהי' כראוי (וע' בדרכי תשובה הל' שחיטה בחשמונות סק"פ זמ"ש בוד רבינו בספרו אות שלום סי' רס"ד אות ו') עמוד רע"א וצבי תפארת סימן ג' בשו"ב שלא יקיל אפילו במלתא דרבנן אפי"ו משום מנהג ע"י"ש)

תתם העלה להלכה דכשחשו"ב הולך ממקום למקום בבית המטבחים מרס הכיסוי מניח לפעמים תיכר של עץ פתוחה ומתהפכה ע"פ למטה לכסות על הדם להגן שלא ילקו הכלבים דשפיר יכול לברך אח"כ משום דהוא מדברים שאין מכסין בהם עיין בתב"ש סי' כ"ה ס"ק מ"ז (מנח"א ת"א סי' ב"ב)

תתסא שאלה על הושט מאוזזות פמומות לא רצה להורות רק שלח להביד"צ ובשאי"רע בחכמה ה' נהוג עוד מאבותיו שלא לומר כשר"ק טוב (גט) כדי שלא לומר „כשר" על דבר שהחמיר עליו לגמרי מרא דאתרא הדין זקינו הגה"ק בעל בני יששכר זצ"ל (ועיין סימן דפ"ו) תתמב העופות שנמצאו כעת שיש להם חמשה אצבעות יש לאסור זאין חילוק בזה בין עם החמשה אצבעות ברגל אחד או בהשני רגלים (לקומי שו"ת מנה א סימן א) (לענין אכילת סעודת עין דר"ת סימן פ"ג ס"ק נ"ח)

תתנמ (א) עיין בתוספתא למדרש מנחם (להח"ק סקאריץ ז"ל) אות כ"ח שרקפיד מאוד שדשוחט לא ידו' ש"צ כי דש"צ סמך נשמות ומביא חיות לנשמות ובהי' דשוחט להיפוך ואיתא בגמ' ממקום ששה חמרו דהיינו שבהי' הוא לשבר הקול וכל שו"ב שאינו צדיק נמור באמת רגיוציות מסמדין עליו ויש לו צער נידול בנים ר"ל ופעם אחת שמעתי שאין אני אותם שהשו"ב יתפלל לפני חתיבר או יהי' מלמד ואם הי' כל רעולם יודעים כמוני לא אחד מרם די רוצח להיות שו"ב ואמר שאין אני מניח שוחט ונתפלל לפני התיבר ע"ב.

תתמן פה"ק המנהג מהנאונים שהשתמשו לאב"ד פה כבשר ששהה ג' ימים ע"י השרי כמים אין למכרו בבית המטבחים רק בתור או"ם גלא"ט (ע ; מזר בדרכי תשובה סי' ס"ט ס"ק רל"ו רל"ז)

תתמד בהמה ששתתה מים של שכונת הסת אין לאסור בהמה ולא כשות פני מכין סי' שכ"ח שהעלה לחחמיר (מנח"א ח"ג סי' ס"א)

תתסת כותב בספרו שקבלה מאבותיו הקדושים שלא חזקקו לחורות לקוץ אילן אפי' אם יש אופני היתר ולחוש מפני סכנה והיכא דהכרח להורות ישלחו הוראה זו לתב"ד או למורה אחר (מנחת אלעזר ח"ג סימן י"ג)

תתסו ע"ד הסבואר בצוואת ריה"ח ז' ל (סי' י"ט ב') שלא יבנה אדם בית על קרקע שלא עמד בו בנין מעולם המנהג מאבותיו ורבותיו הצדיקים ז' ל להקל אם ישן בו עכו"ם יום או יומיים (ר"ת ח"ב אות י"ט) וכענין נתיצת תגור כעת ההכרח הורה להקל רק צוה שלא להניח מעות ולא מאכלים ושלא לישן במקום הלז ושיציגו את המקום מסביב.

תתסו כפה"ק מוזהרים ועומדים מהוראות זקינו הנה"ק בעל שם שלמה ז"ל בבואו לכאן לאסור הענבים שעומדים ודוכים בנת בלתי שמירה משום חשש שמא המשיך ממנה עכו"ם (מנח"א ח"ג סי' ל"ז)

תתסה נכרי שננע במים ששרו בהם צמוקים מעת לעת כיון שלא התחיל לימשך היין מצמוקים וגם לא שרו עוד ג' ימים אין לאסור היין (מנח"א ח"א סימן מ"ה) (ועיין מנח"א ח"ג סימן כ"ד)

תתסמ מחלל שבת בפרהסיא יש לאסור היין שננע אפילו לא הונבה עדות עליו רק שנתפרסם לבד שהוא מחלל שבת הוא מנמך יין (שם סי' ע"ד)

תתע נשאל סקתל יראים בעיר הבירה ב' פעםט מדינת אונגארין וכן מעיר סאבאדק"א ממדכו נשיא היראים ביונסלאווע"ן (והוא לו ככתובים כשות"ל מנחת אלעזר ח"ו סי' ל') בקהלת הארמ"ה רוצים לעשות התפשרות עם קהל נעלאנע"ן שימסרו הנעלאנע"ן הכתי ממבחיים והשנתה על כשרות שחימות ובדיקות הבהמות ועופות שהכל יהי' תחת השנתה הכד"צ היראים לבד וקהל נעלאגין ורבניהם לא יהי' להם עוד השנתה וחלק כלל רק כהכנסות יתפשו קהל ארמ"ה ונעלאנען ויותרו בזה הרבה שלא יצמרכו השנתות מיוחדות ולשלם לאנשים הפקידים ויותרו עי"ז כ"א בפ"ע ועוטה יתאחדו להשנתה א' וקהל ארמ"ה אומרים כי יש בזה מעלה כי ימצאו לקהל גדול וגם את הנעלאנען עכ"פ נוכח אותם בזה שיאכלו בשר כשר כדת ולא יתנאלו במרק בישולי נחירת חקלים וזבחי הנעלאנען ובדיקתם והשנתתם ערבך ערבא צדיך וכו'

והשיב להם נאמר על זה דאסור לרם לרתאהר ע"פ רמבואר בש"ע יו"ד (סי' קנ"א כש"ך סס"י) דישאל סומר דינו כנכרי שאין אנו מצוין לרפרשו עיי"ש וביו"ט דפסוקינן ביו"ד סי' ב' כש"ס חול'ן כהאי תנא רשבת חמירא לי בע"ז בלי חולק כפוסקים א"כ דינן כשאר סומרים אותם הנעלאנע"ן אשר רובם בכולם מחללי שבה בפרהסיא וחניותיהם פתוחות וכו' ואם אין אנו מצוין לרפרשו כש"כ שאין אנו מצוין כלל להמציא לרם מאכלי כשרות בלי חשש טריפות ומי הנד כזאת שירי מצות או חיוב זר עלינו כלל ופשיטא כי רמז יצאו מרעבדות כיון שבע"כ נחלקו מאתם עפ"י פסק של רבותינו שבגמל רצויקים ז"ל ונ"מ קי"ל כל כאי' לא ישובון ודמך יצאו מן רכלל ע"י דיעותירם רנפסדות של מינים אשר כבר הולכס שולל מנהיגיהם הכופרים ר"ל ונ"מ יש בוד כמו ביטול תקנות רבותינו (משנה תר"כ"ט) שקבלנו עלינו ועל זרעינו שלא להתאחד עם רנעלאנע"ן בשום עניני רמלר סב"ש בענין גדול כוד שרוא עיקר דידרות וכשרות וכו' ואין לנו ב"ד הגדול מחכידו שיוכל לסמל דברי רב"ד רגדל של כמה מאות רבנים נאוני ארץ וצדיקי יס"ע מוסדי תבל שאסרו לנו" וביו"ט שיתאחדו ע"י דנביתר נ"מ אם ירי' לכ"א בהכ"נ בפ"ע כמו הרמבאכטעספ"ל בפעטס מ"מ יגיע מור שמדיות היראים ר"ל ברנאחדות הקהלות וכאשר יוסו לעשות האניפאקציא"ן מכבר וה' יפר עצתם ומזימותם וכן עובדין כוד כרהו"ל (שבת קס"ז ע"א) על הסינים שאם נחש רץ לרבישו נבנס לבית ע"ז ואינו נבנס לבית הסינ'ם וכו' ועליהם אמר דוד המלך ע"ר הלא משנאיך ה' אשנא ובתקומתך אתקוטט תכלית שנאר שנאותם לאויבים הי' לי עכ"ל הנמר והנדר מר לשון סינים נודע כבר הפלומתא בראשונים ובאתרונים וכו' ועכ"פ אלו כופרים ומתחרשים כודאי בכלל סינים הם שכופרים בלכותם רמז ומנהיגיהם כתורר שבכתב ושב"ע"פ באמתתן מן רשמים וכו' ונ' שיעשו עמם בבית לשכתם לחשוב חשבונות המניע להם ולנו וה"ז בע"כ לעשות ריפוך דברי חז"ל בנ"מ שבת הנ"ל וחוצ' לזר כיון שבוה יסיעו הרבה לפהלות רנעלאנע"ן הנפרדים עד הנד כיון שביגידם מעט המד אוכל בשר כשר (דק החזיר ודישקץ יתרו יסגו) והכנסתם מעטת ורוצאתם מדובר ברשנחד מיוחדת ורנר אם יתאחדו ברוביתר והשנחד יגיע לרם כפי ערך נפשותם ריוח ורצלר מהוצאותם כנ"ל ולסייעם בממון למחללי שבת וסינים באלו כודאי אסור כפי המבואר בש"ע הו"מ סי' תכ"ה עיי"ש ונ"מ כפי רמבואר במוש"ע יו"ד (סי' קנ"ה סעי' ב') המה בכלל מורידין ולא מעלין ואם זה אי אפשר בזמנינו ונ"מ ביו"ד ברפוסים החדשים ובפרט ברפוסיא שינו דרבר ע"י הצענו"ר אמנ"ה האמת מדינא רמז ויש"ע כן הוא ואיך מותר עוד להעלותם ולהנאותם בזה כנ"ל והאריך כוד בראיות לאסור וסיים שראוי להרגיש שרוא מעשי הבע"ד ר"ל אשר בא בפיתויו ותחבולותיו בכל עיר ועיר מדינה ומדינה ועתה בא בתחבולה זו להרוס כה היראים בשמירת דתוה"ק ע"כ.

תתקא מי שיש לו מסחר ספרים אמור עפי' הלכה לתחזיק כהנחתו ספרי מינות כגון ספרי דעסויער (רס ד) סענדעלאהון ותרנוסיו (מנחת אלעזר ח'ו סי' ס"א כתי"ס)

תתקב. הא דאמרינן המכובד אל יכובד יותר מחומש אם עשה טרעפע"ר על גורלות לאוע"ן או באופן אחר מציאת כות מותר לכובד יותר מחומש (מנח"א ח"ג סי' ס"א)

תתקג דעתו להלכה שבזמן הזה אין לחמיר לענין איסור חדש וכותב בספרו (נמוסי יו"ד סי' רצ"ג כתי"ס) בשם מר אביו הגה"ק בעל דרכי תשובה ששמע ממרן הגה"ק בעל דברי היים מצאנו וז"ע שחריש על האומר להתמיר בזמן הזה בהו"ל בחדש ע"ב

תתקד גוחגים יראי ה' וחושבי שמו כשעובדים ברחוב שיש בית ע"ז וצריכין לעבור לפניה הם מרחיקים בערך ד' אמות ויותר כפי האפשר (מנח"א ח"ג סימן מ"ד) (ועיין סימן תתק"ז)

תתקה תחמיר לעצמו שלא (א) לראות בסורה שקות שעומד על בית תפלתם דע"ז שלהם ולהלכה תעלה לתיתר רק המסמיר תע"ב. (מנח"א ח"ב סי' ע"ג)

תתקו יש לזוהר לחנותים מלמכור מבלאות (מבלי"ו) שתולין הנכרים על הכותלים בבתיהם שו"ע וצורות בנ"א שלהם שהם צורת בנ"א האיליים ע"ז שלהם ואם קרה לחנות אחד שקנה מהמבלאות מספר הרבה שלא ידע שיש איסור בדבר ואם יצמרך לאכדם יהי' תפסד רב יש להתיר למוכרם ומכאן ואילך יזהר שלא להחזיק המבלאות יותר כהנחתו והראמעי"ן שעושין סביבות המבלא מצויר של איליים אם יש חנוני אחר באותו מקום שעושה נ"כ ראמען יפים כזה יש להתיר לישראל לעשותם אך אם אין חנות ואומן טוב כמותו בהעיר שיעשה הראמין כאלו ונס במחיר כזה אז יש לאסור אבל יש להתיר לכורך ספרים לכורך ספרים הצריכים להם לכומרים בקלוסמי"ר כיון שאין עובדים לספרים הללו רק קורין בהם אבל השתי וערב שעושין חבורים שקוע בספרי תפלתם יש לאסור לישראל לעשות זאת (מנח"א ח"ב סי' כ"ז)

תתקז פעם אחת רצו לקבץ מעות מאהב"י אשר ברעפובליק (כעת שחיה עוד מדינת טשעכ"י) לעשות מאנומענ"ט (טאכא"ד) צורת כולפת

תתקה (א) עיין בתוספתא למדרש פנחס (להח"ס מקאריץ וי"ע) אות סכ"ח אל יסתכל אדם בבית ע"ז שלהם ותאמינו לי שאם לא הי' שום יהודי מסתכל בשעה שבונים אותה לא הי' נכנה אלא במה שישראל מסתכל נותן כח וכו' ע"ב.

של הפרעוידענ"ס בתוך הרחוב ושיחי ממעות אחב"י השוכנים במדינה זו תחת דיגלו והעלה דאסור לישראל עפי התורה לקבץ מעות על זה מממנים ולעשות צורת אדם בולטת חגם שיחי לסוכת אחב"י ושיחי עי"ו לחן ולהסד בעיני חשר ויועציו (מנח"א ח"ו סי' ל"ב כתי"ס)

הלכות חוקות העובדי כוכבים.

תתעב במפרו נמוקי יורה דעה (בכחכ יד) סי' קע"ה אות ב' העיר בד' המזכר שם שכתב וכדומה לזה ממלכוש פריצות" ע"כ שהוא מלשון מהרי"ק כנודע בדבר שיש להם מעם שיש צורך בדבר ל"ש ובחוקותיהם לא תלכו ע"כ וכתב על זה שממעם זה ח"י אביו הק' זי"ע מהיר ומוכיח לכ"א בפרט בשנים האחרונים ולא נשא פנים מעולם גם להאברכים ובחורים בני תורה אשר לבשו על הצואר פאבריק"ס כינדר"ל ולפניו קשר (מפאבריק) עד החזה והלב והי קורא אותו שעובר בלאו ובחוקותיהם לא תלכו כי בשלמא אם הולכים במספחת של משי גם ברוב נקיון ויופי שהוא מחמם ומגין מפני הצינה על הצואר שפיר לא שייך ובחוקותיהם לא תלכו כד' מהרי"ק חנו' ומובא ברמ"א כיון שיש בו צורך מלבוש להגן מפני הצינה וכיוצא משא"כ אלו הפאבריק"ס ביגדלע"ך שהם דקה מן הדקה רק כמו חוט ואינו מחמם ומגין כלל רק הוא לצורך שחץ בלבד להראות כדרך בני שחץ השקצים והגברים וה"ו להתרמות להם ועובר באיסור הנ"ל עכתד"ה והמה באמת לא מהסידות לבד רק עפי' הלכה והאריך עוד שם בזה לאסור

תתעב האריך להביא ראיות לאותן שאין מנלחין וקנם אפי' במספרים (א) הוא מצד הדין ולא מצד הסידות (מנח"א ח ב ס מן מ'ח) (א) תתם. מאוד הקסיד רבינו (א) שלא לבוש ולהצניע את הפאות אחורי אונז*

תתעב (א) עיין בס' עמודי ארוים לדר"ג סו"ה ישעי אשר ועלי מרגליות שליט"א מחכמי ירושלים מה שאסר כזר נגד המשותתים או המעבירים ומסירים מעל פניהם קדושת דקון ע יס"ה באריכות סוכץ גדול מזה תתם (א) עיין בזו"ה דף כ"ז ע"ב וז"ל שעתא אירו רינא כו' בצלותא צריך לבערה לן מן בתר אודנין ולא הון מכסין תרעין דשמיטאה לאעלא בהון צלותא ואי לאו מתקיים ביה קרא או יקראוני ולא אענה וכומנא דשמיטא איהו פגור מאלין דינין אתקיים ביה אז תקרא ור' יענר תעין בתפונים תיקון ע' על דפסוק ואתר תהור דף סס"ו ע"ב (דפוס לובלין) בנין דא צריך לבערה שער מעל אודנין ולא יחון תתימין תרעין דשמיטא דצלותא דברון שמע צלותין רדוא דאתמד ביה שומע תפלד עדיך כל בשר יבואו עב"ל תעין נ"ב בתפונים שם דף סס"ה ע"ב ושערין אחרנין דב"ג צריך לבערה ל"י תחות

ח ל ב ו ת מ ק ו א ו ת

תתא נשים מקלי הדעת המתחדשים שבאים לטבול במקוה כאמרה שכבר עשתה החפיפה בכיתה בבאד"ע צימע"ר שאומרת שהוא יותר נקיון מהמקוה הגם שצריך לחוש ולהחמיר עליהם שמרחיקים החפיפה מהטבילה וגם יש ספק אם לחאמין לה אך צריך לחוש שימנעו לגמרי לבוא לטבול כשיחמירו עליהם לכן יש לחאמין להם כיון דמבטעם ג כ הם אנקיותא קפדי אך צריך שיעינו הנשים אם החכה צפורניה ולא ניכר עליה הציצה קדם טבילה ואח"ו יניחוה לטבול בהמקוה (מנח"א ח"ו סי' מ"ד כתי"ס)

תתמב שיעור מקוה שמבואר בש"ע שצריך שיעלה בתשובת מ"ד אלף וקי"ה אבצאות וחצי כותב במפרו (דרכי תשובה ח"י מקואות סי' ר"א סק') שמקובל מאבותינו הגאונים הקדושים ו'ל שיש לחשוב בענין זה להומרא כיון דהוא ספק איסור כרת ויש לחשוב כמ"ש החתם סופר חאו"ה סי' קפ"א באמצע התשובה בד"ה והנה — דשיעור אצבע אגודל הוא שיעור צאל"ל אחד שלם וצריך שיהי המקוה מ"ד אלף וקי"ה צאל"ל עד שיעור המים ועוד יותר מעט שיצא הספק מלבו והנהיג לחשוב בנקל כך למדוד במדת מעטמט"ר (אשר בצד השני נרשמו בקיום מדת הצאל"ע"ו) את דופני המקוה באורכן וברוחבן במדת צאללע"ו ולכפלן זה על זה בחשבון הנקרא כפל ואח"כ יראה כמה צריך להיות בנובה (ועוד יותר מעט מיעוטא דמינכר) כדי שיצא הספק מלבו שלא יחסר משיעור הנ"ל כודאי וכגון במקום שמהסרין השליבות מהשיעור אורך ורוחב וכיוצא ובמקום שיהי בנובה השיעור במילואו כודאי שוב יצינו בדפנותיה בדף קפ"ו או במסמר שיקבע שם כדי לידע כי עד שם שיעור המקוה שלא ישאבו למטה מזה השיעור וגם שיוכלו למעלה מזה להוסיף מים למלאות ככתף כשיצטרכו לפעמים כשהמקוה רחב וכפי השיעור אין מגיע עוד

אודנין בנין ולא יתקרבו ביר מארי דדינין לגבי תרעין דשמעין ברו צלותין עכ"ל ועיין בסי' יסו"ר (בשער תפלת י"ח) שהביא דברי חזו"ה ותפונים הנ"ל ומזהיר מטעם זה שיוזר האדם כתפלת י"ה שלא יכנס שערותיו של רמאות את אוניו וסיים וראוי להודיר בזה בכל דתפלל ע"כ ורנה הסעין בתפונים שם דף סס"ח יראה דקפידא אפי' שלא בשעת התפלה צריך שלא יחי' הפיאות אחורי אונו דנקט זאת כחידא מחמת עם אתתא דצריך דלא לאתגליא בר שערא אך בשעת התפלה יש יותר קפידה ראו יש בהם אחידר מארי דדינא לגבי תרעין דשמעין בהון צלותין ואינם מניחים שיתקבל תפלתו אבל דקפידא אפי' שלא בשעת התפלה כמובן דרמעיין שם. וסיפר רבינו כאשר נתקשר בקשר דחיתון עם בת הה"ק מו"ה שרגא יאיר מביאלבויג זי"ע ביוג דאשון לא הי' וקיננו חנר"ק בעל שם שלמה זי"ע על התנאים מחמת שלא רצה לכוף ולהצניע את רפיאות אחורי אונו כפי אשר הי' או ניסוס דמדינה ברוסיא עפי' נזירת הפלכות

זרת למעלה מסבורה בעת מבילתה אז יוכלו להוסיף מים כדי שיגיעו בגובה לשיעור זרת למעלה מסבורה במבילתה ע"כ

תתפג כשחי במרחץ מארינבאד וראה שם בחמקה של מי גשמים שהפקק הנקרא ווענמיל"ל שמעמיד המים שלא יצא מהנקב חי' של מתכות חגד כעז מתנו ובכח תורתו וקנאתו קנאת תדת לפסול מקוה זו שלא ילכו בתוכה נשים למבול כי ע"פ שיטת מרן הנח"ק מצאנו בדברי חיים חיו"ד סי' מ"ה דאם נעשה לשמש הקרקע הוא מקבל מומאה ובמקום מרחץ שכאים מארבע כנפות הארץ אנשים רבים לתרופת גופם ובתוכם חסידים ויראי ה' אשר בודאי לא יקילו במקום איסור כרת נגד הדברי חיים ובפרט שאפי' אם נימא כדעת המורבים כשעשוי לשמש את הקרקע אינו מקבל מומאה ס"מ אינו שכיח שהמאכריק תאמר להאומנים צא ועשו ווענמיל לצורך המקוה ואפי' אם יהי' מציאות כזה מי יאמר שעשוי כזה והי' בזה פילפול רב עם הגאונים מו"ה מאיר אריק מבוששמש מארנא (בעל שו"ת אמרי יוסף) ז"ל והנאון מבראדי ז"ל (בעל שו"ת מחזה אברהם) והנאון מו"ה יוסף ענגיל מקראקא ז"ל ורבינו בירר או באריכות דלא שייך בזה חשש מוציא לעז אם מתקנה דמקוה בפרט ממים שאובים ע"י חשקת גשמים וגם בכל מקוה מים פעמים פסולה ופעמים כשירה ואין לדמות בזה מזמן לזמן ועורר עוד לכמה חששות ורבינו הדפים אז קול קורא ואמץ בזה תשו' גדולי הדור שלא להכשירו בשום אופן רק אם יהי' הווענמיל מדבר שאינו מקבל מומאה וחזו דעתם גדולי הדור ובתוכם חי' הנאון מאונצדארף ז"ל והנאון מח' מאד ז"ל בעל לבוש"ם והנאון מאונגהאר ז"ל (ראר בשו"ת מנח"א ח"ד סי' ז) וכולם שכתבו לרבינו ששנס מתנו להרעיש קול לתקן המקוה שיהי' כשר אליבא דכ"ע וגם הגאונים מסארנא ובראדי ז"ל כתבו אז והודו לשיטתו שיש כמה חששות בווענמיל כזה וקושטא קאי ועשו הברוא אז בסארניבאד מדבר שאינו מקבל מומאה מעין מתופה עלי' בנומ"י שלא יהי' חשש וחילתה והכשירו מחדש המקוה (ועיין בור בשו"ת אמרי יוסף ח"א סי' צ"ד ודרכי תשובה ר"ל מקואות ס' ר"א ס"ק רע"ג וס"ס ס"ו)

הלכות תלמוד תורה

תתפד חי' מהבב מאוד להתלמידים אפי' כתורים שלמדו חכמת האמת וכותב בספרו (מנח"א ח"ד סי' נ') שצריך ליהדר בלימוד זו כמו שמבואר בתקדמת הע"ה ובסור מרע וע"ס (לדגרו"ס מרדכי' מוידוישוב זי"ע) ושאר ספרים קדושים שבזמנינו בעיקבתא דמשיחא צריכין ללמוד זה החכמה ובפרט למי שנפשו חשקה אלי' וכשרוצה ללמוד חכמה זו מתכונן ללמוד מקודם בספרים אשר חמה התחלת ההכמה כמו ס' שערי

אורה וס' שומר אמונים כדי שלא יבאו כתפישת מחשבת צורה גשמיות כל דהו או קושיות ח"ו וכאשר הוזכר האר"י ו"ל באזהרות ותוכחות על המצייר ח"ו תמונה או מראה וצבע ובסוף ספר שומר אמונים צריך לדלג ואסור לקרות בו כי עשה שם כללים ופרטים בעניני ההשגחה פרטיות נגד אמונתנו אמונת אומן בהשגחה הפרטיות מאת ית"ש על כל פרט ופרט שבפרט אבל שאר ספרו הוא נחמד ונעים להשכיל ע"כ. תתפא מאד הי' משבח רבינו כה של עיון התורה בעומק הרבה למסל ולכרך ולפלפל וכ' (א) הא דאמרינן מיני ועוקר הרים מיני עדיף זה

הי' בזמנם שהספרים לא הי' מצוים והי' אסור לכתוב תורה שבע"פ אבל כעת שהספרים מצויים עוקר הרים עדיף שבכה פלפולו יוכל לברר הלכה ודרכו הי' לחזק ולהתחזק לעסוק בשעשועי אורייתא גם מתוך יסורים והרפתקאות דעדי על האדם לעמל יולד ושלם לעזוב תורת ה' בשום אופן כלל ובספרו (דברי הורד' ח' ח' אות ל' א) מביא מקומו הגה"ק מדינוב וי"ג בעל בני יששכר שאמר שמקובל אצלו כי רבותינו חקדושים בעלי תם וי"ע אשר דוכס מגדולתם נהרגו על קידוש השם (רי"ד) כנודע ובתוהתם במאמר וידעו כי למחר יקראו אז גם לפני יום הדין והאחרון לפני שוביהם הרשעים ואם לא יודו לעבודתם ידרגום מיד ואעפ"כ בלילה שלפניו עסקו וכתבו הי' תום' הארוכים בפרק מרובה במס' בבא קמא ע"כ

תתפו בענין הלימוד שצריך ללמוד לשמה הוזכר להתלמידים (בפתחת לימוד הישיבה) וסובא בספרו (דברי תורה ח"ב אות ל"ד) דברי הה"ק בעל מאור עינים (מהר"ג ממערנאביל וי"ע) דעיקר כונתו הי' בשעת לימוד השלם לשמה כדי שבשכיל זה יתי' רגיל ללמוד בהתמדה לשמה אם כי בתחלה מ"א להתחיל מיד ללמוד לשמה מפני גירוי היצר ופיתויו לנגד הלימוד תורה לשמה שהוא ענין חיותר גדול וקדוש ג"ד לפני ית"ש אך כאשר ירגיל א"ע בלימוד ותענוני שכל התורה וכמשי"א חז"ל בזה"ק על היצח"ר אילמלא הוא ליכא הדוותא דשמעתתא או יוכל ויוכה לבא לשמה וישאחז"ל לעולם ילמוד אדם שלא לשמה (שבשעת לימוד שלא לשמה יחשוב על זר כדי) שמתוך שלא לשמה בא לשמה עכ"ל"ה (בספר מאור עינים) בתוספות בראור (וסים רבינו זה העצה חיוצא לטובה שיראה ראדם עצמו שלומד שלא לשמה אך כונתו להתכלית כדי שיגיע עי"ו ללימוד לשמה כנ"ל כי אם לא יעשה כן הרי אין שלום בעצמיו מפני חטאתו לכל צד שיפנה ממ"נ דאם יחשוב שרוא לומד לשמה הרי הוא עון נאות וכל המתנאד כאלו ע"ו והרי יחשוב וידאג עכ"ל בפנימיות לכוני ניצוץ חיות אלקות וירידות אשר בטרבו כי רוא בכלל ע"ו ח"ו ע"י נאותו ואם יחשוב בעצמו שהוא לומד שלא לשמה וא' נו משתוסק ועושר בלימודו כדי שיבוא עי"ו לשמה הרי בכח"ג

(א) בספר חסידים מאמרות (בסיים מס' דרוהת) בשם הגאון מדרש"ק וצ"ל

הלומד שלא לשמה מוטב לו שנרשם שלייתו על פניו כמבואר בפסחים דף נ ע"ב ובתוס' שם וע"ז ידוע כל הרוים על כן רק דעצר לירע שלומר שלא לשמר רק שחששותסקת לבבו יהי' שיניע עי"ז לשמר עכד"ק).

ח ל כ ו ת מ י ל ח

תתפז זקינז הנח"ק כעל בני יששכר ובניו הקדושים אחריו זירזו לאנשי שלומיהם בקחלתם ובפרט לחאברכים בני תורה בעת מילת בניהם שימולו בעצמם (אם כי לא הי' מורלים לאחרים) אם הבינו שהוא בר הכי שידעו לאמן את ידיהם הפעם או והראח לתם וזירזם וחזקם כדי למול בניהם בעצמם כמבואר באו"ז דהוא מצות דעלי' דאב רמיא אך במעשי הפריעה לא נהג הנח"ק כעל בני יששכר לזרזם לעשות בעצמם דייקא מפני שהוא צריך להיות כפי ומורגל בהרכה תינוקת שיוכל לעשותה במחירות (אות שלום ס מ רס"א אות א')

תתפז בכפרים ועיירות קטנות שיש שם מוהלים שאינם מובהקים כ"כ אין רשאי לבמל בשביל זה מצות מילה בשמיני למי שירצה לתקפיד על מוהל מוסמח ומובהק של העיר הגדולה עד שיוכל להביאו או ליסע לשם עם התינוק ושומר מצות (דכיום השמיני) לא ידע דבר רע וזאת כשכבר אידיחי מילה בשמיני בשתי התינוק חלה או סיבה אחרת או שגולד התינוק בע"ש בין השמשות ורוצים כיום א' למול כדין קסן נמול לעשרה או לי"א ועכ"פ אינו עוד אפי' ספק יום שמיני רק משום זרזיון מקדימין וידוע כי כיום של אחריו בא יבוא במה מוהל מוסמח ומובהק ורוצה האב להמתין כיון שהמוהלים של עירו אינם מומחים ואין לסמוך עליהם בכת"נ יוכל להמתין יום או יומים ותע"כ (שם סג"ו)

תתפז במקום שאין שם מוהל ככפר וכא א' ואמר אפי' שלא מלתי עוד ובכל זאת ברי לי ומוכסח אני כמעשי שאוכל למול בלי שום קלקול אין מוכרה ליתן לאיש חוזה שלא מל מעולם ויוכל להמתין אבי תכן עד שישלח להביא מוהל מעיר אחרת הנם שיעבור יום תח' (שם) תתז כשהורה הפריעה וכתתה את עוד הנגיד הנם שאפשר זאת לתקן בדחיית העור רק באצבעותי' למתחת העמרה אמור לכתחלה בלילה ואין לתקנו רק ביום (שם סי' רס"ב סג"א)

תתזא צריך לדקדק שאין ללפות חילד כשמביאים אותו למולו באופן שיחי' שייר' להתדמות לעכו"ם כמו שעושים איהו נשים באיזה מקומות שיכרכוהו על חכו בבריכות שעליהם קשירות השליפות שהם כתמונת שו"ע סמ"ש שאמור לברך כנגדו וגם אם יכמוהו כחתיכת פשתן לכן ארוך יהי' מרות עד שיניע לארץ והוא דוגמת תנכרים

כשנשואים ילידיהם לבית תפלתם ר' ל' לכושריהם לקרוא להם שמותיהם וה"ז מעין ובחוקותיהם לא תלכו וכמ"ש במהרי"ק (בשורש פ' ה') והובא ברמ"א בס' קע"ח דדבר שאינו לתועלת ואין מעם בדבר אז איכא משום חשש דרכי האמורי ובענינים כאלו צריכים לדקדק בנידול הבנים ומלבושיהם גם מעריסותם וקטנותם לרחקם מחוקות האו"ה בתכלית הרחקות ובפרט בראשית עריסותם בהכניסתם בביתו של א"א והעיקר כמו במדינות פולין וביותר ברו"פ ובעיירות הקטנות ששם מנהג אבותינו עוד מיני קדם נהגו ללפף הילדים ולהביאם לברית לא בדרך החדשים והנויים רק כמנהג הישן ילפפום ויניחום בכר ויקשרום ויכסום במטפחות וכראוי לבנ"י (שם סק"ב)

תתצב תינוק שהרופא אמר להמתין מחמת שהוא חלוש וכחוש ואח"כ חבירא אין צריך להמתין ז' ימים מעל"ע סיום הבראותו כיון שעיקר הטעם דשמואל דצריך ז' ימים חיינו להבריתו ולחזקו מחולשתו של החולת שהי' לו כשהלצתו חמה משא"כ בזה שכל עיקר שהמתין בסילת התינוק הוא רק משום חולשתו ולא מחוליו כלל וכיון שהבריא מזה למאי ינתן לו עוד ז' ימים ומה יתן ויוסיף עוד דמים האלו ע"כ א"צ להמתין עוד ז' ימים כמו שהעלה בזה בתשו' שבט סופר או"ח סי' ל"א (שם אות ו')

תתצב תינוק שהי' לו בועא גדולה כמו ביצה קטנה על גבו והרופא אמר שא"א למול הילד כעת ואח"כ נתרפא הילד אע"ג שלא חגיר הרופא שהי' לו חום מהמכה מ"מ כמעט לא ימלט במכה גדולה כזו שלא הי' לו חום וא"כ הוי כהלצתו חמה שצריכין להמתין ז' ימים אך צריכין בכה"ג לדרוש מהנשים וגם הרופא שבדקוהו אם לא הי' לו חום (שם אות ז')

תתצב תינוק שנולדו תאומים אין לדקדק ב"כ על כחושו או שמנינותו יען דבתאומים חכי רבותי ואין לשער לפי אומד תינוק שנולד יחיד רק משערין לפי ערך תאומים וצריכין לשאול את המילדת והבקיאות אם אינם כחושים לפי ערך שארי תאומים וצריכין ישוב הדעת לזה ואם חמה קטנים רק בערך שארי ילדים שנולדו תאומים כדאי יש למולם לשמנה (שם אות ח')

תתצב מ"ש בספר בורת הברית שלא למול רק אם גרפא חתך הפכוד ואין שם שום טרי' עיי"ש אם באנו לדקדק על זה אז כמעט יתכפל לגמרי מצות מילה בשמיני כי בהרכבה מהם יש עדיין לחלוחית מריית פצע החתך ולא נתרפא לגמרי (לדיות יבש ונרפא ממש שם) כיום השמיני וכאשר יבדוק המוחל על זה בראותו התינוק ביום שלפני מילתו

ימצא שם חגור בלפופו ובאותו מקום של המבור הוא (על הרוב) דבוק לחתולת ותגורת ליפופו מפני ההלחות של המריי' קצת שלא חיתה עוד לגמרי ולא שמענו לדקדק וליזהר ולכדוק על זה והנה להם לישדאל ובודאי קים להו דהכי רבותיי' ואין התינוק מצמער עי"ז מכ"ש שאין זה בכלל חולי וכפרט כי יתבטל ח"ו חרבה פעמים (כמעט ברוב פעמים) עי"ז מצות מילה בזמנה ע"כ טוב שלא לכדוק כלל על זה ולסמוך שבדאי נתרפא כראוי אך אם רואין התינוק מקודם שיש ספק במראותו או בבריאותו אם למולו בזמנו או יש לבדוק במבורו להצטרף בצרופא אם לא נרפא עדיין המבור שלא למולו כיון דבלא"ה יש הכרעה נוסה מפעם אחר לדחות ממילה בזמנו וכיון שנדחה כבר יש לבדוק אח"כ על המבור אם נתרפא לגמרי הואיל ואדחי אדחי (שם אות ט)

תתצו תינוק שנעשה לו ע"י קושי לידתו כמו מכה בגובה הראש והרופא אומר שיש לו שם קבוצת דם אבל אין שם מוגלא כלל והולכת ותוסרת מיום ליום אך עדיין ישנה בגובה תורת בזה מר אביו הנח"ק בעל דרכי תשובה זי"ע לדחוק שם קצת על הנבשיות הלו ואם ירגיש התינוק חיינו שיכבה בעת מישושו ודחיקתו שם אז הוא בכלל תינוק דכאיכ לי' ומצמער שאין למולו עפי"ד גאון ובעל העיטור כמובא בב"י יו"ד סי' רס"ב ואם לא ירגיש חיינו שלא יכבה אז יש למולו לה' ימים (פנה"א ח"ו סי' ל"ד כתי"ט)

תתצו תינוק שנמצא הניד נפוח ע"י המשוש הרבה שלא בוהירות או שנולד כך אשר זה יארע לפעמים נהגו הנשים להניח איוה ימים קודם המילה קאמיללע"ן מה"ע חמה על הניד ויש שיערכו הקאמיללע"ן מה"ע עם חמאה ויניחוהו שמה ויועיל לפעמים להסיר הנפיחה ואם לא סר הנפוח עכ"ז צריכין למולו בזמנו וכן נהגו כיון שאין זה לא מחלה ולא כאב וכן לפעמים נולד כן העור בעצמותו עב וגראה כמו נפוח ואם אירע כן צריך המוחל לזהר בעת המילה לתפוס היטב בהידוק בין אצבעותיו בידו השמאלית את עור העב קודם שיהתוך וידחוק אצבעותיו בהתפסו בערלה עד שירגיש (כידו השמאלית האוחזת) בין אצבעותיו עד היכן מקום הניד והיכן מתחיל עור הערלה וכשלא ידחוק באצבעותיו ויתפוס בהידוק אז לא ירגיש היטב עד היכן מקום הערלה יען שחעור עב נוסה ויוכל ח"ו לפגוע בחניד או שלא יחרוך הערלה בכל שיעורה שצריכין עפי"י הלכה (אזה שלום סימן רס"ד ס"ט י"א אות ז')

תתצו תינוק שנולד אחר שקיעה"ה תחת האופק רידן או חולכין לחומרא כאותן הדיעות שס"ל דאחר שקיעה"ה כבר ביהשם"ש מחשש גימל שלא בזמנו אם ימולו ליום שלפניו ואם יום שלאחריו הוא שבת קודש צריכין למולו רק ביום א' דיש לחוש לאותן הדיעות דמיר אחר

שקיעה עוד יום הוא ואסור למול ולחלל את השבת בעבורו כי בשבת הוא מילה שלא בזמנו (מנח"א ח"א סי' כ"ג)

תתצט תינוק שנולד בש"ק וע"י קישוי חלידה תוצרכו הרופאים ליקח הולד ולהוציא מרחם אמו והתינוק נתעלף וכמעט לא הרגישו בו רוח חיים עד שע"י תרופת אחר שעה נמצא בו רוח חיים ומרם בא השמש כבר הי' הולד בחזקת בריא כיון שנתעלף הוי זה החולי חולת חגוף וצריך ז' ימים מעת לעת עד סמוך לכיאת השמש בש"ק ואז ימלוהו בזמנו ואסור לזה התינוק למול לפני ביאת השמש וכן עשה מעשה בעובדא כזה ומלה את התינוק בש"ק סמוך וקודם לשקיעת החמה (אות שלום ס' רס"ב אות ה')

מתק תינוק שנתעלף מיד ואחר לידתו מהמת קישוי לידה ונתיאשו כבר ר"ל סחיתו ואחר זמן קצת ע"י פעולות חזר להיותו ובריאותו ואז הי' כפי המורה שעות כבר אחר שקיעה"ה (כיום ד' בשבוע) וכשיחשוב בחזרה הזמן שהעירו והקיצו הילד וכיוצא ישער בלבו והחשבו שהי' אולי לידתו קודם שקיעה"ה עכ"ז יש למולו ביום ה' ואין לחשבו לס"ס שמא נולד קודם ביהשש"ש וגם יש לצרף לספק הנך דיעות דגם אחר שקיעה"ה שלטו מיד אינו עוד ביהשש"ש זה לא אמרינן דאין כאן רק חד ספק כיון שנתעלף כ"כ עד שנתיאשו אז סחיתו ר"ל צריכין להסתין ז' ימים מעל"ע סהבראותו (שם אות י"ב)

תתקא. תינוק שמראה געה"ל אפי' רק על הפנים לכדו יש לאסור למולו אך אם הי' פניו כמו געה"ל ואינו געה"ל סמם והנשים וגם מידעיו צוחים שבני משפחתו גם הגדולים פניהם הם כעין מראה חלוו של התינוק הגם שאין סומכין ע"ז כמה שאומרים הנשים ס"ס אם זה המראה אינו רק על הפנים לכד או בצירוף הדיעות (עין כורת ברית) דירוק על הפנים לכד מותר למולו וצריך רובו בצירוף כל הגזו יש להקל למולו בזמנו ביום הח' אם הוא (וולת ור) בריא כלי שינוי אחר (שם סי' רס"ג אות ב' וע' ש"ש אות א' ואות ג' סתי יש להסתין ז"י אם הוא געה"ל) תתקב בדורותינו אינו שכיח נולד מהול שיהי חום העמרה נתגלה כולו וכותב שעל ידו נמולו לאלפים (שמענו מרינו איזה שנים קודם פטירתו שכבר עלו החשבון מכנ"י שגל אותם יותר מעשרת אלפים חוץ מנרים שנתניו על ידו וחזן מה שאירע בקטנים וגם גדולים שיש להם חום משוך ונרבע על גובה העמרה וכן מאותן שנימולו ע"י מוחלים שאינן אומנין ונשארו ציצין הסעבבין את רמילה ונתפנו על ידו ררבר אלפים מישראל כנודע) וברובם אירע כ"פ ימים אשר קורים להם „נולד מהול" ולא הי' שום נולד מהול סמם שלא יהי צריכין להתוך חום ערלה המקיף את חום העמרה כולה אז רובה וצריך אומנת למול ילד כזה כנולד מהול והוא הי' נהג עצמו

באומנת בנולד מחול כזה שהי' נותן הצפורן של אצבע אנדל מיד שמאל בין עור לבשר ובצפורן זה וגם בשאר אצבעותיו הי' מושך ומותח עליהם חוט עור הערלה הסובב על העמרה וכידו הימנית הי' חותך סביב את חוט הערלה הזה (והיינו רצועה רוב ההיקף אבל למטה ויינו מצד השני של העמרה סמוך לנקב השתן לא יחתכו כלל) וכזה הצפורן ובראשי אצבעותיו הנכנסים בין עור לבשר ועליהם נסתה קצת עור הערלה הוא הגנה שלא יחתכו לתוך חניד (שם אות ד')

תתקן. לפעמים מזדמין באלו חילדים שנקראו „נולד מחול“ כי הוא משתין למטה היינו שנקב השתנה הוא למטה קצת משאר חילדים ואח"כ ירנישו כזה וישאלו שאלות לענין כרות שפכה אם הוא למטה מהעמרה או לא וגם אם הוא בידי שמים נולד כן או עצה היעוצה כי המזהל יראד ויגיד קודם מילתו כי כן הוא נולד ואז אח"כ לא ירגנו כהנם שהוא קלקל ח"ו וגם יהי ברור עי"ז שאינו כרות שפכה ולא יצטרכו לעיין כלל אם הוא כנגד העמרה ולמטה בראותם קודם מילתו שהוא בידי שמים נולד כן וה"ז כשר (שם)

תתקד צריך לזהר מ"ש במ' דרך פקודיך מ"ע דמילה בחלק הריבור (אות י"ט) בענין האפקודסים בזמנינו שכלו שצריך לחזור ולהסיף דם כי בעוה"ר שכיח הויקא ברורות חללו עקבות משיח נסר הכירור אשר בעוה"ר אינהו נפישא מינן וכו' ומרכיב העם נושאים להם פנים ומסככים אותם בכיבודא כמצוה זו ואין איש שם על לב במעשיהם במצוה זו כמעשה קוף בעלמא ונרע ביותר ע"כ הנימולים על ידם ח"ו גדילים בעון בני בלי שם כי אינם חתומים במכעת המלך ע"כ שומר נפשו ירחק בזה ולא יכבד בכיבודא דמצוה זו לכת הארורה הזאת עכ"ל הקדוש ומיים רבינו ע"ז ומזה יש ללמוד גם בזמנינו ביותר בפרט הרופאים דקפודי"ם שבזמנינו אשר הפצים להשתמש כמצוה זו באמנם כי הם זהירים ואומנים בזה עפי חוקי רפואתם שלמדו (מלבד בי נהפוך הוא עמ') רוב ולזה צריכין רק סיעתא דשמיא וכרות עמו הבית ורצונו ית"ש הוא שדרשומים בשמו עוסקים בתורתו ושומרי מצותו דמר יעשו זאת כצאצאיו באות ברית קודש ליראיו) והרופאים שבזמנינו שלמדו חכמת החשכלה והמינות בכתי און ונימנאווי"ם ולמען תפוש את כנ"י כלבכם נשאר שורש פורה של הכפירה אשר לסדו שם בע"כ בסיבת חידוש העולם וכיוצא המכחישים עיקרי האמונה ועליהם ביותר נאמרו דברי זקנו בדרך פקודיך שאחר מילתם צריך להסיף דם ברית (שם סי' רס"ד אות ד')

תתקד אין ליתן תינוק למול למחלל שבת (שיושב בהנותו פתוחה בשבת) אפי' אין מזהל אחר בעיר ואם מל אדם כזה צריך אח"כ המפת דם ברית דדינו כעכו"ם (שם אות ה')

תתקן אם אין אביו של התינוק בביתו ואבי אביו (של רתיגוס) הוא מוהל והאב"ד הוא ג"כ מוהל האב"ד קודם לאבי אביו הבן (שם אות ה')

תתקן רבותינו שבגולה חקדושים אשר בארץ החיים ה"ה זקינו תנה"ק מהרצ"א מדינוב זי"ע בעל בני יששכר ותנה"ק מצאנו בעל דברי חיים זי"ע (א) לא הניחו לכתחלה לחיות שוחט ומוהל יחדיו מפני שמא דקנרים שנקרא שוחט משא"כ המילה שצ"ל התגלות החסידים ומסופת חיים (עין בכונת הסדר לליל ססה ואומר לך בדמך הי"י שמדס מילד קודם דפסח מזה נמשך דה חסידים ותקבל דמותין שהם גי' חיים עיי"ש) והכונה במידור תר' שבתי שיחי' הילד שה לבית אבות לחיים וגם עפי"ד התיזוח"ק תיקון כ"ג (דף ס"ט ע"א) ברית וכו' ה דאיען תמניא יומין עיי"ש בבל"ר בשם ע"ה (פ"ד משאר אונאר) בענין מצות מילה הוא מסימרא דמלך חח' שתוא הד"ר עולם התיקון עיי"ש ולפי"ז כיון שסמלה הוא ששורש הד"ר שלא נאמר בו מיתת ע"כ לא יתכן שהמוהל יהי' אומנא מסי' לבע"ה (גם לבהמות ועופות) כידוע מסוד תד"ר עולם התיקון והחיים לכל הנבראים אך במקום שאי אפשר בכפרים קטנים שהשו"ב ש"צ ומוצי' יש להתיר (שם אות ו') מנה"א ח"ו סי' ב"ז כתי"ק דברי תורד ח"ס אות ה')

תתקן יש לחדר אחר סנדק (חמחזיק הי"ד על ברכיו בעת המילה) חיותר טוב וצדיק ויפה בזה מנהג פולין שנחננו בדרכה כבולח שחרב בעירו הוא סנדק (עין בשו"ת נודע ביהורא סמא חיו"ד סי' פ"ו) אצל כל הילדים ולא כמו שנהגין בעזה"ר במדינתנו בני עניים (אם כי דמה יר"א וסמא תצא תורה) שיכבדו לסנדק לכל מי אשר יחפזי לפזר על ככה וימצא פעמים רבות (על הרוב) איש עשיר גם אם הוא גקלה ובעל עבירה ר"ל ואיך יסכרו סהרת יוד"א של גניהם בשביל אגורת כסף שנותן הנדיב הזה שרוצה להתכבד בסנדקאות בו כמו שהזהיר בזה כס' חסידים (סי' תתע"ג) ובמגדל עזו להג"ס יעב"ץ ז"ל שלא יקח אדם סנדק ומוהל באהבת אדם או בשביל תועלת אם אינם ראויים כי תקנת הגער תלוי בכונת הממפלים, כמו ע"כ וצריך ליוהר בדבריהם (שם אות ז') (א)

תתקן טוב שיחי' למוהל שרשרת וללכשו ולדבק השרשרת באיזמל כדי כשיזרקנו אחר החיתוך ישאר האיזמל תלוי ולא יפול לארץ שלא יתקלקל הסכין בגפילתו יאר"י כי אולי יצטרך הסכין עוד הפעם אז

(א) ועוד כמה צדיקים.

(א) בענין סנדק לחמחזיק עיין אות שלום (סימן רס"ה סי"ק כ"ג), ולענין קוואצי כששחתו מעובדת עיין אות שלום בדפוסות.

לחתוך ציצין אם ישארו עוד (שם אות י) וצריך להיות הסכין חד וחלק ובלי פגימה כמו שמכואר כשלחן גבוה דאיכא צער בעלי חיים ובחינוק שאין בו חסא דמצות מן המוכרח חד וחלק ולצאת מה שמובא בעקרי הדר"ט (דיני מילה מעי ח') מא' קדוש מדבר דיש חובתה מיוחדת חן למול בסכין פגום דקא ע"כ כיון שאין בודקין אותו בצפורן בבדיקתו כמ' שבדקין אצל שחיטה בע"כ כאשר ינסה לפעמים בודאי ימצא בבדיקתו פגימה דקה מן הדקה אבל פגימה הניכרת בודאי אין להניח באיזמל (שם אות ט') והי' מדקדק רבינו שאיזמל של מילה לא יהי' ישן אף שהי' לו איזמל שהשתמשו בו אבותיו וזקיניו הקדושים מ"מ לא השתמש בהם מחשש תלודת שלא יצער את הנימול ע"כ לקח חדש רק הקתא הישינה שנשתמש בהם הצדיקים הקדושים לקח (מנח"א ח"ו סי' ח' כתי"פ)

תתקי בסוף ימיו עשה רבינו הקתא של איזמל מזהב וגילה חמסם דרצונו בזה לאשר זהב מספרו עולה כמנין דו"ד ולהמשיך עי"ז (שנעשה לכבוד אל' הנביא מלאך הברית) הענין של „אל' הנביא ומלך חמשיח" הוא דוד מ"כא משיחא בב"א (פעם אחת שהי' מדבר מזד האיזמל די מסי' בבי טוב בז"ל הנני מקור בעזה"י לישועות גדולות ע י ראיזמל וד עב"ר) וגם הי' לו איזמל שהקתא נעשה מכסף ואמר חמסם כי בגלות אנו צריכין לכסף כהי' חסד ולעיתיד ב"ב יהי' מעלת הזה"כ על הכסף וימחקו הדגים בשורשן (עיין לעיל בסי' י"ד בהנ"ה ותבין)

תתקיא מה שנהגו במקומות האשכנזים ליקח צבת ולהכניס בה בשר עפרה כדי לחתוך כראוי והוא בשביל שלא לסדו אומנת המילה ואינם בני דיעה להרגיש ולחתוך כהגון וע"י הצבת נורם צער לחינוק כמו שכתב הג"מ יעב"ץ במגדל עוז שזה נורם צער לחינוק ולבקי אין צורך בה ולמי שאינו בקי יוכל להכניס גם בשר העפרה בתוך הצבת ולחתוך ע"כ וכותב רבינו שעיינו ראו בהסלול הרבה נערים גם בני י"ג שנה שהי' צריכין תיקון מדינא ויש שמתו אחיו סחמת מילה וגם גר גדול וכיוצא וענו ואמרו כי בשעת החיתוך לא להרגיש צער וסחם שלא ידעו כלל בשעת החיתוך אם חתכם כבר ממעם כי החיתוך בסכין חד וחלק במהירות גדול אינו מרגיש כאב כלל ובפרט שהמצוה מנינה בעזרתו משא"כ הצבת העידו לפניו יודעים ומבינים שראו כשהמירו הצבת אחרי החיתוך במקום שנהגו בה וחי' במקומה (ע"י רח קתר) צרורות דם שהור אך במקומות וגלילות שכבר החזיקו בצבת העשו"י הזאת והמנהלים שלהם לא יוכלו באופן אחר כי לא למדו כלל וולת לחתוך על הצבת א"א להם למחות כי אם ימלו כלתי זאת ואלו יוכלו לבא לידי מכשול יותר (אזה שלום סי' רס"ד אות י"א)

תתקב סדר אומנת המילה שנתג רבינו וכתבם כאריכות במספר ואני
אנקוט בקצרה

(א) טוב שיד' למורל מוכן מפות (מיכל) נקיות שבאם ימצא רנלי רתינוס בלהי
מלופפות כהונן ואם ימתין עד שילכו לרביא מחתלת וכריכות ויצטרכו
הצבור להמתין ודמורל יהי' נבהל חלילה ולא יהי' עי"ז כ"כ ברעת מיושבת
בעת דמילה ע"כ יהי' באמתחתו מן המוכן מטפחות נקיות כנ"ל שיוכל לרכבם
על רנליו (על דמחתלת) וסמוך לרגל ושלא ידגיש התינוק ב) יש לזהר שלא
יר' רכים מגולה כלל דס תחת המחתלת וביותר צריכין לזרד בור כאלו ריגדים
שהניד קטן ודבים גרול ורחב ורגיר סמון בתוכו כולו וכשיפתחו וידאחו יתמהו
ויברלו ועל דרוב כשילפסום דיטב חיינו שיקשרו היטב בהדוס את הליפוף
המטפחות סמוך להניד לצד רנליו עי"ז יצא הניד מכיסוי וחרו כאלו דחקהו
לצאת ויתקשה מעט ואז יוכלו לתפוס היטב ולשער דערלה שעליו ולמולו ע"כ
כאשר ידאח הליפוף שלא כראוי ריינו שרתלים קשורים דס סמוך לברכיו והניד
עם רכים שלו הוא מגולה אז יספל המטפחת (על חצי) על תמונת משולש וישים
דמקופל על סקום האבר עד שיגיע אז האבר מתחת המטפחת ויכרך סביב הדס
היטב עד לתחתיתו בענביו ואח"כ יכרך עוד הפעם על מקום ברכיו להדקם היטב
שיהי' מונחים (קשורים ונמשמים ביושר כ"א) ולא כזסיפר (כרי שיהי' נוה להסגר
לתפסם בידיו ושלא יוכל לפנוע בהם המוהל כשיוציא האיזמל אחר חתיתוך)
ושם יקשרה כקשר למטר ואח"כ יוציא כאצבעותיו את ראבר מתחת דמטפחת
לחוצ עי"ז שיוציאה (להאבר) בהידוק ודחק יצא הניד לחוצ בולט וישאר
דמטפחת הדס היטב להגן מתחתיו על וסמוך לכים (ויהי' המטפחת סבירל בינו
לרכים שהכים ישאר מתחתיו וראבר יצא לחוצ כנו') ויתקשה קצת ויוכל לתפסו
נמ אם רוא ניד קטן מאוד ונראר מוצנע בתחלך כנו ג) המטפחת שקושרים
על רנליו לא יה מצמר כי זהו מחסם ואינו מרפא (א) בנגעו סמוך לרחתך של
המילה ד) יזריר ויבקש המוהל את הסגר בתחלה שיהי' זרין וזחיר להחזיק
היטב ושיניח ידו דימנית תחת ענבות התינוק והאצבע אנורל יניח
למעלד על רנליו חיינו ברכי התינוק ויתפוס ברנליו (רשורים ומלופפים
יחדיו) וידחקם למטר קצת ושלא יניח וירפד ידיו עד אחרי רמציצה
ובמקום שכורכין אספלנית יהזיק עד אחרי שיוכרך סביב חוטי ראספלנית ריטב
על דניד במקום המילד ואם הסגר הוא זמן שידיו חלושים או מרתתין נחוצ
שיומידו א' בידו שיחזיק דרנלים של דנמול כנו ה) ואם רוא בעצמו סגר
ומוהל יעמיד א' בצד רנלי התינוק להחזיק כנו ואז חתינוס מונה על ברכיו
ראשו של התינוק בצד ימינו של דסגר כרי שיוכל להתוך מצד ימינו (כיר
ימינו) מצד רכסם לצד דרנלים של רתינוס ו) רחיתוך צ"ל בישוב הרעת
גרול (מקודם) ולחתוך כשפוע כמין קולמס שיחתוך לצד הכרם יותר מאשר

לצד דרגלים דיינו למטר לארץ כי כן דוא סדר חוט רעטר נ כ כיון שצריכין לחתוך רעור רמבסא את דעטר ווד דעטר דולכת בשפוע עד שלצד מסר דוא כלר בשפוע במעם בדאש דניד היינו סופו למטר לארץ (עין אהע"ו סי' ר' ובחלקת מחוסק ס"ט ובשאר נ"ב שם) ע"כ החיתוך צ"ל באופן זה וריינו ידמות דסכין בצד חתיכתו נומה למעלר אך לא יעשה רשפוע יותר מדאי שלא ישאר כמין ציץ ערלר למטר רנש שרוא שם מעט דעמרה למטר כנו' אך כשישאר כולו אז רציץ רנשאר גם זה יכסר ע"כ צריכין גם בזה ליזדר ז' כשהבים גדול והאבר קטן צריכין ביותר לרקק לחתוך בשפוע אך אז אין לרכחין בין עור הערלר ובין עור רכים וכשיחבתו חיתוך דראוי כל מד שיוכל למשוך באצבעות ו בעת תפיסת דערלה אז גם בחיותו מלופף כראוי ומדודק ודכס מונח תחת דמתחת שרוא מטפתת הליפוף מ'ס בר ותו מושך בכח א' א שא ימשוך מרכים (גם מתחת מחתניתו) ולפעמים יותר מראי עד ש'וי נחתך ררכר ח"ו מרכים ואם חתוך בשפוע נסור וד' נו שלא יחתוך (כמעט) מאומה לצד רכס אז (מ"כר) שיפול מיד אחר רחיתוך דניד לתוך רכים כמו לתוך חור קטן וצר ויצטרך תחבולות לחתוך מלמטר כמ"ש בספרים עד שיצא לחוץ ויוכל לעשות דפריער) לאחר שיתרסא יהי' כמו ערל וגם הניד בהיותו בתוך חורו בפנים יתרבס אליו כחודר עור דפריעה ע"כ צריכין לילך בדרך ממוצע לחתוך גם לצד דרגלים מעט וכשידי אחר החיתוך מסוס דחוב קצת (הינו באורך מצד ראשו לרגליו) אז יוכל לפרוע בנקל ויתגלר דניד ולא יתרבס אליו עור דפריער כחודר כשידקדקו גם הנשם בעת רחצתו ורפואתו אח"כ (עפ"י פקורת דמודל) לרחוק דניד לחוץ (משא"כ כשידי' רחיתוך מעט אז לא מרני עשיתן בעת רפואתו כיון שהניד נפל לפנים ברנב קטן ומכוסה לנמדי מכל סביביו) ומה שיהי' נראה למראית דעין כאלו נחתך מרכים ע"ז לא ישים על לבו כי יראו אח"כ שיתרסא וידי' גדול כרלכתו (כשידקדקו לרחוק לחוץ דניד בעת רפואתו כנו') ומר שנראר דח תוך רחב זר אינו נחתך ממסוס רכים כלבר רס גם לרעור שלמעלה מהניד לצד הכרס ששם צריכין לב"ע לחתוך יותר וודו רטבע אחר רחיתוך מיד שעור חכים כולו שסביבות דניד נמשך (אחר רחיתוך) למטה ועי"ז נמשך גם מחיתוך שלמעלר מדניד לצד הכרס נראה כאלו דוא נחתך תחתו לצד חכים אך צריך לחדר שלא יחתוך באמת (יותר מדראוי) לתוך רכים ח"ו ח' כשחותך יעשר תנוער כרתחלתו ברולכה או כחובאר ואז יחתוך מחור יותר ולא יכאב להתינוק ואין צדיק לתוש מה שמוכא בעקרי הד"ט בשם סטובל א' בדרך רמז לתת דערלה למדרס כיון שאין לו שורש כלל בהכונר בכראיז"ל לעשות בדרסה רוקא ט) יתפוס הערלה בשעת רברכר כמבואר בב אור הנר"א דאיסורא איכא אם אינו תופס הערלה בשעת חברכר משום דריו עובר רעובר ושכן דוא בגדל דראשונים בשו"ת תשכ"ץ (ה"ב סי' רע"ו) דדוקא בשעת החיתוך יכרך וכ' הטעם משום דעובר לעשיתן סמוך להפריעה וכיון שעיקר דמצור הוא הפריעה לכך יברך בשעת החיתוך סמוך להפריעה

ע"כ (ורבינו חי נורנ עצמו שנמד ברכה עם נמירת הפריעה יחידו) י' חכוונות של המילד טוב לבוין קודם וכסמוך לר כל מה ראפער כ כעת עשיתה אין באפשרות כ"כ בדיוק לבוין חכוונות כי הוא טרוד כזהירות מעשיה ולמהר בכל האפשרי ואולי ימשוך אז המעשה קצת ע"י מיררת מחשבתו בחכונה ויצער החינוס ח"ו (יא) רפואת רמילה מברנו אחרי המציצה במה ודילוף יין כורבין ומחזקין מתחת לרעמרה ברצועה קטנה מכופלת של יאדאפארם נאזע מסובלים במי באר (בויר וואסער אז נפרא בויר זי רא 4%) ועל העטרה מלמעלה מניחים וואסע נ"כ מסובל במי בויר רנ"ל ורוא ברוק ומנוסה שע"ז נעצר הרם ומנקה החילא ונחראפא מהר יב) דמילדות הרוחצות דתינוק יש לרחוץ שעות שתיים לכר"פ מקורם כרי שלא יתעורר דרם סחמת חום רמים וגם יוחירו שלא ית' המים המין מאוד ברחיצה שקורם מילתו וכיום ראשון אחר מילתו לא ירחצו כלל כדי שלא יעוררו הרם ח"ו לצאת ובעת שישתיין החינוס אז יסירו רק הוואס"ע שרניתו מלמעלה וינ חו הרשח נ"כ מסובל במי באר כנז רק כיום רשני ברחיצתו תסר את הרצועה של הנאז"ע מתחת דעמדר בנחת (המילדת שריא בקיאה) ותברך חרש כמוהו על רגיר שם במקומו או טוב יותר שלא תסירו רק ביום רשלישי שאז נחראפא ונעשה חעור מחוש ובעת דרחיצה תסירה בנחת וע"י משיחת וואזעלין אם לא יפול מעצמו בנפל ואחרי יום רשלישי כיון שנתראפא דמילד וגרבס חעור בראוי תחת העטרה וכדי לחזק דעור חרש טוב שלא יכרכו עור כהנאזע רנז' רק יפזרו ררכה איינשיטפולווער ינ) צריך ליזרר (במקום שאין מילדת בקיאה ומוזהרת לזה) שלא להתיר לפימת חתינוס מרגליו עד שלושה ימים לכח"פ כדי שלא יחכך א"ע ברגליו ול"ז ועי"ז יעורר הרם ח"ו ויעכב רפואתו יד) אחרי הוזהרות רלז עכ"ז כאשר רוא למעמים עור דפריעה גם ועב או הכים גדול ורגיר קטן צריך ׀ מאוד ליזרר בעת רחיצתו שלא יפול לפנים אח"כ לתוך ביסו ועי"ז שיר' מבפנים במנוסה סביבו יתדבק העור דפריעה לרגיר במקום חוט רערלה וכיוצא ע"כ כשיהי באופן כזה וגם כשחושש דמורל שחתך מעט מהראוי לכתחלה יזריר לאביו שזיריר לבני ביתו אחרי מילתו שזיררו בעת רחיצתו ורפואתו להדוק עור הפריעה ולרחוק לרציא רגיר וגם שלאחר שיתראפא גם בדיותו בן שנה יביאו אותו לפני רפוחל או ילך דמורל לביתו לרשניה אם רוא נמול בראוי וא"צ לתקן ואם נדבק דעור קצת לחוט העמדר צריכין לתקנו כמקדם רכיון שנרבס להעמדר ל"ש לומד כהמסילים לחמתין בשמן מסורבל בבשר עד שיוגדל קצת יותר רכיון שרביק כבר אז לא יצא הגיר ולא יתחד דעור עד שיפרדנו ויסקלנו בידו כנז' להלן ואז (אם ירוע שכמעט ראשונה נימול בדלכתו) בקל לתקן למי שכפי כור וסדר דאומנות רוא שיפח בידו חשמאלית את תניד במקום דעמדר (הנפתוד) ויחזיקנו בכח ובידו הימנית (רק באצבעותיו וא"צ לתחוב עצמרגיו כלל) ימשוך בידו העור של הגיר למעלה מהעמרה (והיינו חלס הגיר הסמוך לנוס) בפעם א' או בשתי פעמים ועי"ז יסקוף מיד העור הגדבק על העמדר ויתנלח דעמרה כמב

תתקין אין להתיר לעשות המציצה בכלי זכוכית או להגיה ספוג על הדם ואם לא יסכים הבעה"ב למול כדינו ולעשות המציצה בפה אז יד היראים אל תהי' בו ולא יקבל עליו להיות מודה בלי מציצה בפה כאשר קבלנו מאבותינו וצריך להיות בפה הן ע"פ נגלה הן ע"פ נסתר (וא) (שם אות י"ב מנח"א ח"ו סי' כ"ז כתי"ט) בעת המציצה לא הי' לוקח יין לתוך פיו כיון שהמציצה הוא להוציא דם והיין כסבכו הוא לעצור דם רק אחר המציצה הי' מולץ יין על ידי פיו על המילה וזהו הפעולה לעצור הדם וכן דעת הארז"ל לעשות הזילוף ע"י הפה (שם אות י"ג)

תתקין צריך לזהר שאחר המילה יהי' נגלה העטרה הקיפה של חוט הנבזה ומקיף סביב הגיד עד ההריץ דהעיקר בזה להלכה כהכחור שור (כתי' על שבת דף ס"ז) שדחה דברי החכם ספרד שזכא בב"י (סי' רס"ד ביו"ד) דנקרא עטרה גם הבשר מעל חוט הנבזה הסובב עד סוף הגיד ואם מכסה רוב אורך הבשר הזה עד סופו אז הוי מכסה רוב גובהה ואם לאו לא הוי רוב גובהה ע"כ ואין הלכה בזה כדבריו רק החוט הנבזה המקיף הוא העטרה אבל הבשר שאחר החוט עד סופו אינו עטרה ואם מדובק העור ברוב אורך חוט הנבזה המקיף אפי' אינו מתרחק לרחבה של עטרה רק כחוט השערה המה ח"ו ככלל ספק ערלי בשר ברית קודש (ולא שייך לדקשות איך שייך לומר בחוט דמסיף שרוא קטן רוב גבוה או מיעוטו רמצינו כזה לחבמ"ל מהלל"ם שיעורם כך למשרו הותכר מכאן והי' וכו' ארבעים סאה חסר קודטוב וכו' על כן אם למשל אם משך חוט סן עומס דהריץ ער ראש גובה העטרה יחזיק שיעור כ' שערות או אם עור הפריעה מדובק כרוחב י"א חוסי שער מן עומס החרץ ולמעלה אפי' רק במסומ א' ר' ינו חוט רק אז ר'נו רוב גובה העטרה מכוסה ומעכב דריו ערל) והנה"ק מרן משינאווע זי"ע בעל רבנו יחזקאל אמר ששמע מהנה"ק מחר"ש מבעלזא זי"ע שבעת ביאת משיח צדקינו יהי' נעשה גבעות ערלות מה שיתקנו מילה כנ"י שאינם נסולים כדת עכד"ה (וא) וע"כ סיירי כנ"ל וצריכין להזהר לתקן מקדום כל יומא ומני' (כי אחכה לו בכל יום שיבא כמו שהוא סי"ג עקרים) עד אשר לא יבואו ימים אשר אין בהם הפץ בשארז"ל אלו ימות המשיח שאין בהם עוד קבלת שכר על המצות שיעשו אז כיון שאינם בדרך גמיון עוד כמובן (שם אות ט"ז) ורבינו הלך אחר מצות ה' ועודר לכמה אנשים על זה ותיקן ילדים וגם זקנים שבאו לפניו למאות כדי שלא ישארו ח"ו בשגגת כרת ר"ל כל ימיהם אם אינם מתקנים עד

(א) ויש לתוש דלא תיפוק מרובא מיני עיי' המהודשים המתכוונים לבטל מצות מציצה

עכ"ל

(א) ועיין בשו"ת ערה"כ יודי ח"ב סימן רכ"ב, ועיין בתולדות שמואל ח"א ר"ב

ע"א ברשומות ועיי"ש

יום מותם ועשה לעצמו כלי מכשירין לזה כדי ליותר שלא להתוך ח"ו יותר מן הצורך רק כדי להפריד העור (רצ"ז) הדבוק ולא להלן וכל אחד יותר בזה

תתקפו קטן שנששו רך ומדולדל או שהוא כעל בשר חרבה עד שנראה כאילו אינו מחול רק בעת שמתקשה נראה מחול דמבואר בש"ע דצריך לתקן ריבוי הכשר שמכאן ומכאן משום מראית העין ס"ס אין לברך כמבואר בתשו' הת"ס (חיו"ר סי' רמ"ח) כשמתקנים ספני מראית העין דאין לברך אך לצאת דעת הפוסקים דס"ל דגם בכה"ג יש לברך (עי' שו"ת דבר משה קמא סי' פ"א ותשו' מהר"י אסאד חיו"ר סי' רנ"ר) טוב לברך הברכה ולהרהר השם ותיבת אלקינו כדעת הנה"ק מבוסשאמש ו"ל בכמו אלו בספק ברכות בכל מקום אבל כשמתקנים ציצין המעכבין שהם בעור הפריעה כיון שקיי"ל מל ולא פרע כאלו לא מל על כן כשמתקנים צריך לברך ואם מתקן ציצין המעכבין רק לדעת הכבו"ש כיון שיש פוסקים דאינו מעכב בדיעבד על כן כשמתקן הוי ספק ברכות להקל אך יתרהר השם כנ"ל (שם אות י"ח) כאם עור תפריעה נחתך יחד עם עור החיותך או שנתרכך ונפל מעצמו הוי מילה מעליותא ואינו בכלל מל ולא פרע (שם אות ס"ו)

תתקפו מותר להיות סנדק ומוהל יחדיו ואין חשש שעיי"ז יצמרך לברך הברכה מיושב (שם סי' רס"ד אות ו' מנה"א ח"א סי' ס"ח) וכן נהג עצמו רבינו שה"י סנדק ומוהל יחדיו

תתקין בליל שבת לאחר הלידה גבנסים אצל התינוק למעום שם ונקרא זכר כמבואר בש"ע והיכא שיש שני שבתות כגון שנולד בתחלת ליל שבת מיד או שחלה הילד וצריכין להמתין ז' ימים להבראותו או יש לעשות השמחה בליל שבת הראשון אחר שנולד וכמובא בפמ"ג אורח חיים (סי' תמ"ד במ"ו סק"ס) ומנהג ישראל תורה לאכול עדשים אצל זכר" ויש בזה מעט ע"פ הסוד וכמבואר בתחלה לדוד על תהלים (פסיק' ק"ד) לחנת"ק מבוסשאמש ז"ל (שם אות ל"ג ל"ד)

תתקין מה שנהגין (א) לעשות מעודה בליל ה' שקורין ווא"ך נאכ"ס יש מקור לזה בכללי המילה לר' יעקב הנזיר ז"ל שהי' מהראשונים שנותן ספר לזה ממדרש תנחומא פ"ר תזריע וכוים השמיני ימול כשר ערלתו בא וראה כמה מהכבין ישראל את המצות שהן מוציאת תרבה כדי לחבב את המצות א"ל הקב"ה אף אני מסיף לכם שמחה שנאמר ויוספו ענוים בה' שמחה ואכיוני אדם בקדש ישראל ינילו מכאן

תתקין (א) ע"י בספר ייטב לב פ"ר עקב מה שכתב פעם למעודה זו

נחנו אור שמיני בעל ברית עושה שמחה ומשתה ביין ובמיני מגדנים עכ"ל ורבינו נותן תבלין לזה אך סיים לדקדק שלא יעשו למפל עיקר כי עיקר מעודה הגדולה צריכין לעשות ביום^(*) ובליל וז"ל נאכ"פ חעיקר רק ללמוד שם אצל התינוק (שם אות ז') והי' נחוג ליתן להבעל ברית סכין של מילה ליתן תחת ראש התינוק בלילה שקודם המילה וכמנהג העולם שהוא לשמירה ולפעמים לא מל באותו סכין אז רק לקח סכין אחר למול את היד (אבי רבן לובש בגדי שבת כמו ב' וס' דמלה)

תתקין סלין התינוק קודם עלינו לשכבה כמבואר בש"ך (ס"ט כ"ד) בשם חתנות מנהגים וכשא"א לחביא התינוק לביהכ"נ או לבית המדרש מפני הקור וכיוצא או אין לבטל אמירת עלינו בבהכ"נ ואומרים שם בבית התינוק עלינו עוד הפעם אחר המילה (שם אות ז"ט)

תתקן הא דמבואר בדרך פקודיך (במצות מילה אות י"ג) שחכמא ידו' חלוק וגראה כשתים אחד לאלי הנביא ואחד למנדק (ועיין ג"כ ברוקח סי' קי"ג) רבינו לא הקפיד על זה רק שהיתה רחבה הכסא של אלי הנביא העמיד סמוך לארון קודש לצד צפון והמוהל הי' עומד פניו לצפון וראש התינוק הי' למזרח וכשהי' רבינו מזהל ומנדק יחד הי' ראש התינוק למערב כדי שיוכל להתנחל מצד ימינו (כיד ימינו) מצד הכרס לצד הרגלים של התינוק כנ"ל סי' תתקי"ב אות ח' וכשהי' הבריי"ס בבית אחר (לא בבירס"ד) אז לא הקפיד באיזה מקום תעמוד הכסא רק שיהי' נגד החלונות וכשלא הי' כסא רחבה העמידו ב' ספסלות עם כרים

תתקנא בספרי דברי תורה (ח"ו אות ס"ב) הביא שסיפרו לפניו ת"ח אשר זכרו את הה"ק המפורסם מו"ה נתן דוד זי"ע משידלאווצי (כו' הח"ק מו"ה ירחמיאל בן דירודי דפדוש) כשהי' הולך בעירו להיות מנדק בברית מילה (בעת הקור שלא הי' אפשר לחביא הי"ד אליו לביהמדר"ד) ואמרו לו ההולכים אתו לקצר הדרך במבואות קטנים והוא לא רצה לילך רק דרך רחוב הגדולה והשוק משום כבוד המצוה ורבינו נותן שם מקור למנהגו מפרק ר"א דמילה (שבת דף ע"א) שלא בשעת הסכנה מעלה לסכין (אויסל) של מילה בנשאו בשוק לעין כל משום חיבוב מצוה עיי"ש והוא פשוט דאין בזה צורך כלל להמילה כמה שינלה וישארה בפרהסיא בשוק אלא רק משום חיבוב מצוה הגדולה להראות לעין כל בשוק נודל ערכה ע"כ (רבינו הקפיד ש'הי' נרות דלקי' בשעת רב"ס ועי' סי' י"ב)

תתקבב. כשהביאו התינוק אמר ברוך תבא ברוך הנימול לשמונה (מקורו סאבורהם וספר דמנהיג סי' סכ"ח ועיין ג"כ בסמ"ס) ואפי' אם הי' התינוק נימול שלא בזמנו אמר רבינו ג"כ ברוך הנימול לשמונה (וגראה פשוט כיון שצריכין ז' ימים מעל"ע מעת בריאתו א"כ נפרא אז נימול לשמונה)

(*) ועי' סי' תתקל ב

תתקבצו כותב בספרו (דברי תורה ח"ו אות ס"ו) שאביו הגה"ק בעל דרכי תשובה זי"ע הקפיד מאוד לאותן שנוהגין לומר בעת שמביאים התינוק למול הפוסקים פנחס בן אלעזר וכו' עד הנני נותן לו את בריתי שלום שאין לו שום מקור בכהאר"י ז"ל ואין ענין או לקנאות רק התכלית התגלות החסדים בעת הברית (עי' אות שלום בהשמשות)

תתקבצו (א) קודם שמתחיל למול אומר זה חכמא של אליהו הנביא וכו' למוכ (ע' במס"ס בשם תולעת יעקב שאם א' אומרים כן אינו בא לשם) * לישועתך קיימי ה' שברתי לישועתך ה' ומצאתיך עשיתי אליהו מלאך הברית הנה שלך לפניך עמוד על ימי וסמכני שברתי לישועתך ה' * (עיין בדרך פקודין בטעם שאומרים פעם שנית זאת) שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול אשרי תבחר ותקרב ישבן הצריך שבעה כמוב בדרך קדש היכלך והי' אומר רבינו כל הנוסח הנ"ל בקול רם וכוונת בספרו (שם אות י"ב) שחקקל יאמרו אשרי תבחר וכו' הגם שבד"ס כתב שלא ראה שנוהגים כן מ"ס צריך לחוש לדעת הוזהר בפר' לך שהחמיר לאומרו להעמוד שם וגם לבן פנוי' כיון שאינו ממזר צריך ג"כ לומר כל הנוסח זה חכמא וכו' אך ידלג הכ' ישמח האב וכו' עד ואעבור עליך ונ' אבל קיים את הילד הזה לאמו צריך לומר (שם)

תתקבצו המל מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על חמילה ואפי' אם אבי הבן הוא מוחל בעצמו אומר נ"כ נוסח הברכה כך (כדעת הרמ"א בסעי' ב') ובין חתיכת הערלה לפריעה מברך האב אקב"ו לחכמים בבריתו של אברהם אבינו ובשהאב בעצמו מוחל יברך שתי הברכות על חמילה ולהכניסו קודם החיתוך כדעת המו"ז (שם אות ג') ואם אין אבי הבן אצל חמילה הי' נוהג הגה"ק בעל דרכי תשובה שהי' מוחל ורבינו הוא בנו אחריז כזה שהי' הוא המברך ברכת לחכמים נ"כ קודם החיתוך וכנ"ל והגם שהי' מנדק איש אחד ואפי' הי' שם זקנו של התינוק בעת חמילה כדעת הפוסקים כזה דחב"ד עומד במקום האב ובפרט כשהוא בעצמו מוחל (שם אות ה') ואחר ברכת לחכמים העומדים שם עונים כשם (א) שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולחפה ולמעשים טובים.

תתקבצו. (א) הנה נוסח דרמב"ם ומור וש"ע כשם שהכנסתו לכר"ז כן תכניסוהו ועיין נ"כ בה"נ בר"ל מילה ועיין במדרש רבה קהלת פסוק עת ללדת בנוסח הנ"ל אבל נוסח רמב"ם פרק ר"א רמילד וברא"ש ובאבודרדם כשם שנכנס וכו' בנוסח דידן ועיין בסו"ו ובש"ך ועיין בהגה"ת רב"ה בנמר' שם וברא"ש שנוהגים כשם שהכנסתו ועיין בקרבן נתנאל על הרא"ש שם שרביא דברי חש"ן שעדיף הנוסחא כשם שנכנס לפי שלפעמים אין האב שם או אין

תתקנו הערלה יתן בעפר ויותר טוב מליטנה כאפר שיש בזה פלוגתא. ואם הוא מוחל ופריעה יחד יזרוק הערלה מידו במהירות כדי לעשות הפריעה מיד הגם שהערלה נופלת על ידי זה על הכסא וברוב פעמים על הארץ אין בזה חסרון אם אין נותנה מיד להכלי עם עפר כי בזה מקיים לשון הוזה"ק פר' פקודי (ינ"ח ע"ב) דצריך לאשדאה לערלה לחוץ ובאופן הג"ל מקיים שניהם שמקודם זרקה לחוץ ואח"כ מניחים אותה לכלי עפר (שם אות כ"א) וכשמלין ממזר צריך ג"כ ליתן הערלה בתול ושכן תוא דעת התיקוני וזה"ק (שם אות "א)

תתקנו בארץ ישראל שהמנהג שם שהאב מברך שהחיינו במילת בנו כדעת הרמב"ם והמחבר בש"ע סעיף ז יש לברך שהחיינו אחר ברכת להכניסו שמברך האב בין חיתוך לפריעה ואם האב בעצמו מוחל דקיי"ל כסו"ז לברך שתי הברכות על המילה ולהכניסו קודם החיתוך (כנ"ל סי' תתקכ"ח) לא יברך שהחיינו אחר ברכת להכניסו (ירי' עי"ז הפסק גרול בין ברכת המילה לחיתוך) רק אחר הפריעה משום דאינו רק ברכת שמחה ונהנין ול"ש עובר לעשייתו דוקא (שם אות י"ח)

תתקבה אחר הברית מילה לוקחין כוס ומברכין בורא פרי הנפץ (ואח"כ) בא"י אמ"ת אשר קדש ידירי (עיין רש"י שבת דסל"ו ע"ב ידיר זה יצחק ובתוס' שם כשם ר"ת שזה אברהם ועי' בנזיר כ"ך אשירה נא לירירי דא יצחק דהוי ידיר ואקרי ידיר עד לא יפוס לעלמא ועיין בנז"ח במדרש איבר מ"ש על מה ליירדי בביתי) מבטן וחוק בשארו שם וצאצאיו חתם באות ברית קדש על כן בשכר (א) זאת אל חי חלקנו צורנו צוה (הצדי' בפתח

לו אב א"כ א"א לומר כלשון נוכח אלא כלשון נסתר ע"כ וכתב שם על זה ולי נראה רבאם שאבי רבן סל בעצמו ראוי לברך כשם שהבנסתו לברית אכל כשנימול ע"י אתר א"כ הוי' נכנס לברית ע"י אתר ראוי לומר כשם שנכנס. ומפני שרוב פעמים נכנס ע"י אחר מש"ה נחנין אנו לומר כלשון נסתר עכ"ל ועיין בה"ג ששם הנירסא לתורה ולחופה ותו לא וכ"ה בירושלמי ברכות פ"ט ו"ד ובסידור ר"ע נאון הנירסא לתורר ולחופה ולמצות ולמעש"ט ונוסח דירן תוא ברי' ה' ורמב"ם ורא"ש וטור ועי' מ"ש רבינו בפי' דדברים (בהקדמתו לסה"ק אות שלום) כדרך מוסר

תתקבה (א) נירסת ררי"ה ור"ע נאון בסידורו בשבר זה ועיין בש"ך שמביא הנירסא מה"ג הלכות מילת על כן בשכר זאת אל חי יתא חלקנו להציל

אבל בהלכות גרולות תוצאות הנאון מהר"ע הידועסיהימער ו"ל טובא בעינן תפולר רנירסא צוה (נ"כ בפת"ח) כצוית לקרושים ונוסח הרמב"ם בתשו' פאר דרור (אמסטרדם) סי' קל"ד על כן בשכר זאת אל חי תלכנו לעד צורנו צוד (בפת"ח) כצוית לקרושים לרציל ונו' משחת בא"י ונו' ולא גרם למען ברייתו אשר שם בבשרנו ונירסת אבודרדם צוה (בפת"ח) להציל ידירות ורע קורש שארנו ונירסת המנהיג ח"כ סי' קכ"ג „באות ברית קדש להציל ורע קדש ידירות שארנו" ובמסיקתא וזוטרותא פר' לך כ"ה לך בה"ל מילר רנירסא אל חי צוה (בפת"ח) לרציל" ונו' ולא גרם חלקנו צורנו ובדרוסוי סופרים (כנסד' שבת שם קל"ז

ודיו"ו בציר"י) להציל ידידות שארנו משחת למען בריתו אשר שם
בבשרנו בא"י כורת הברית או"א קיים את הילד הזה (ב) לאביו ולאמו
ויקרא שמו בישראל (פלוגי בר פלוגי) ישמח האב (וביתום ל"ע אומרים
ישמח האב בנ"ע וכו' כפ"ש בב"י בב"ר בשם או"ח עין אות שלום שם אות
ט') ביוצא חלציו ותגל אמו בפרי כמנה ככתוב ישמח אביו ואמך ותגל
יולדתך ונאמר ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיון (ג) ואמר לך
בדמיון חיי ואמר לך בדמיון חיי י. ונאמר וזכר לעולם בריתו דבר צוד
לאלף דור אשר כרת את אברהם ושבעתו לישחק ויעמידה ליעקב
לחוק לישראל ברית עולם ונאמר וימל אברהם את יצחק בנו בן ששנת
ימים כאשר צוה אותו אלקים הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו הודו
לה' כי טוב כי לעולם חסדו (וגם הקהל אומרים הודו וכו' כשעה שאומר
המברך) פלוגי (ד) זה הקטן גדול יהי כשם שנכנס לברית כן יכנס
לתורה ולחפז ולמעשים טובים ואח"כ עושין מי שבירך להתינוק ונותנין

ע"ב) מביא מש"ס בת"י מינכען משנת ק"ג על כן בשכר טוב אל חי" ונז'
ובש"ס שלפנינו אל חי חלקנו צוה וחסר תיבת "צורנו" אך הב"ת מניד וגורם
דצ"ל אל חי חלקנו צורנו ודנוסה כש"ס כמבואר בפנים כמו שאמר
רכינו וכן הוא בתוספתא כדכות פ"ו חיו"ו ובירושלמי ברכות פ"ט דל' ד'
והנר נאון יעב"ץ ברנחא הש"ס שם כשבת כתב דצריך לומר צוד רצרי
בחור"ק והיו"ו בפס"ץ ולא כדעת הש"ך סי' רס"ד סק"ד שדצריך לומר
בפת"ח וכן נראה דעת מהרש"א בח"א אנדות לפי פירושו שם צוד בחור"ק
וכן מבואר בבבל רעמוד חלק ד' הל' מילד כשם רב האי נאון שצריכים לומר
צוד בחור"ק וכ"ה בסידור ר"ע נאון בחור"ק אבל לפי הנ"ל רבים עומדים
בשיטה שצריכים לומר בפת"ח וזה דעת רמב"ם בהלכות מילד פרק נ' הלכר
נ' ועיין בפ"ת ביו"ד שם

(ב) בתניא רבנא מבואר שהמברך אומר קיים את הילד הזה והקהל עונים
לאביו ולאמו וכן בזה הקטן שאומר המברך והקהל אומרים גדול יהי'
עיי"ש אך לא נתפשט הסנהג לעשות בן העיין לקטן בהג"ה אות ד'

(ג) כשאומר בדמיון חיי נותנין יין כפי התינוק כמבואר בב"י ומוכח בטו"ז
ובאבודרדם כותב המעם לוח והנה בטור כתב לית' י' בפי התינוק קורם
או"א קיים את רילד' ל רכ"י כתב על זר שם שאנו נורנין שלא לית' יין בפי
התינוק עד בדמיון חיי עיי"ש וראיתי אצל רבינו כשהי' רוא אומר דברכות
לא נתן חיינו בפי התינוק קורם בדמיון חיי אבל בשנתכבד אחד לומר חברות
לפח רבינו באצבעו יין מכוס חברה ונתן לתינוק לתוך פיו גם קורם שאמר
המברך בדמיון חיי וכשהניע המברך לדמיון חיי נתן רבינו נ"כ יין באצבעו
ולא דמתין שהמברך יתן דיין לפיו של התינוק

(ד) כנוסה הנ"ל הוא נוסח סידורי האשכנזים ובסידורי הספרדים וכ"ה נוסח
האבודרדם פלוגי חסן אלקים יגדלו כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה
ומצות לחפז ולמעש"ס וכן יה"ר ונאמר אמן ובשכילי חלקם הל' מילה סי' ד'
המיום ותגל יולדתך ונאמר וימל וגו' ונאמר ויעמידה ליעקב לחק ישראל ברית
הודו לה' כי טוב (והקהל אומרים) כי לעולם חסדו פלוגי חסן גדול יהי' יהי

(י) ולא נתן כש נותנין לכלול עוד כ' כ' בדמיון חיי

היין לשתות לנערים קמנים (לענין היין שנחננין לתינוק דאינם שומעין הכרעה עיין מזה בפמ"ש בשם הסוד רניאל ועיין בדרך פסודיך ודעת רבינו חי' בזה כדעת הש"ך ס"ק י"ד שכתב שבכל המקומות נוחנים לשתות לנערים פמנים) וכשהי' מילה ביו"כ גם אז הי' מברכין ברכת אשר קדש על הכוס וכדעת הרמ"א בזה שנחננין ליתן היין לתינוק הנימול והנשאר בכוס הי' שופכין אח"כ על הארץ (ובס"ב עיין תרע"ו)

תתקבץ בזמנינו אין נוחנין שאבי הבן יברך ברכת אשר קדש וכו' דכיון שפסטימין בכרחה לאבי הילד ואמו קיים את תולד חזת לאביו ולאמו ויקרא שמו בישראל פ' בר פלוני ישמח חאב כיצא חלציו וכו' וזה לא יתכן שיאמר האב על עצמו וגם אין לעשות שיברך אבי הבן וקיים את הילד ונתינת שמו יאמר אחר דהוי הפסק בין כפה"ג לשתיי' כאשר העיר בזה בבורת הברית (אות שלום סי' רס"ד ספ"ה)*

תתקל כשהי' ב תינוקת למול א"ג א' יותר הי' מנהגו כדעת הפת"ש בשם דרכי נועם לברך ברכת כפה"ג וכן ברכת אשר קדש וכו' על כ"א בפ"ע ואחר מילת הילדים (ב' או ד' אין נפמ"ס בזה) ופי' שבידך כנהוג אז העמידו את הילדים יהי זה אצל זה ואמרו חמלאך הגואל וגו' וכותב במפרו את שלום (סי' רס"ה ס"ק ט"ו) שהמנהג חזת יסודתו כהר"י קודש מאבותיו ואבות אבותיו זי"ע

תתקלא המנהג שמוכא ברמ"א (בסי' רס"ה סעי' י"ב) שנחננין המוחלים להתפלל ביום מילה שנאמר רוממות א' בגרונום וחרב פיפיות בידם בפמ"ק אין המנהג כך וכדעת תשו' מחר"ם מינץ (סי' ט"ג מובא בש"ך שם ס"ק כ"ג) וביום הברית מילה שמל רבינו את נכדו הילד (ר' יאירי ימיו) הי' מנגן רכיני בפסוקי דזמרה פסוקי רוממות אל בגרונום וכו' ואמר שהוא לקיים מנהג זקינו הנאון הקדוש מהרצ"א מדינוב זי"ע בעל בני יששכר שנהג כך (ועיין מר שכתב בזה לפרש בדברי תורה ח"ר אות ל"ב שייכות זמזם זה לבריו"ט) ואצל שאר ילדים לא נהג כך רק אמרו זכרות המוהל ואח"כ תקהל פסוק אחר פסוק בקול רם כנ"י סי' קכ"ט

תתקלב. יש ליותר לעשות מעודה לברית מילה בבשר ויין וצריכין להתאספין ולעורר לחוספה אוספין במעודה זו לעשותה בשמחה

דילך לאביו ולאמו יתא אח לשבעה ואב לשמונה בשם שנכנס ובתניא רבתי סי' צ"ד (המכרד אומר) פלוני חספן (והקהל עונים) גדול יהי' (המכרד אומר) יהי' הילד (והקהל עונים) לאביו ולאמו (המכרד אומר) יהא את לשבעה (והקהל עונים) ואב לשמונה (וי"א) וגם לשמונה עי"ש ועיין הפירוש אח לשבעה וגם לשמונה בשבילי לשם שם ויש סמך לגומת זה של השבילי לשם והתניא בשוחר טוב מזמור ח' סי' ה' ועיין ג"כ בפסיקתא דזמרתא פר' חיי שרה.

וסוב ללב שכמעט אין ערוך לה למעודה מצות כזה בקדושתה אשר
הבדילנו מן העמים (כי סעודת חתונת דלא נם דעמים אור"ע יעשו כסוכין)
ולא כהמון עם עושים כמעט משקה ופת הכאה בכסנין ועינינו רואות
מה שהי' מהם והלכנו אחורנית בפרט בניהם ובנותיהם כמעט יצאו מדת
יהודית ע"כ יש להדר ולשבת על עושה סעודה בשמחה וכל המרכה ה"ז
משונה וזמבואר בדברי רש"י במקומו (שבת ק"ל ע א) שארז"ל כל מצות
שקבלו עליהם בשמחה כגון מילה וכו' עדיין עושין אותה בשמחה פירש'י
בשמחה שעושין משתה עכ"ל וכן הוא בכללי המילה לר' גרשום הגורר
שעיקר השמחה שארז"ל שעדיין עושה בשמחה (א) הוא אצל הסעודה
ויש לומר זמירות בסעודת מצוה זו והנה"ק בעל ד'ת זי"ע אמר שאם
עושים סעודת ברית מילה בשמחה הוא מסוגל להמשיך פרנסה (כי המילד
רוא דמצוה בהת"ך והוא שם דפרנסה והוא תיקון היסוד שמשם באים כל
דשפעות ע"כ והיית אך שמח ס"ת הת"ך עד שארז"ל בפר"א דמילר שם כל
מצוה שקבלו עליהם בשמחה עדין עושים בשמחה וד מילר ע כ הוא רמז
כס"ת והיית אך שמח ע"כ) עיין באות שלום (סי' רס"ד ס"ק כ"ט) ואצל
סעודה זו צוה רבינו לומר הפיוט יום ליבשה (כיוצא לז' של פסח) כמנהג
העולם גם הרזוי הרחמן לבריה"ם היו מנגנים בבחמ"ז

תתקלג קודם בהמ"ז לבריה"ם הי' אומר נודה לשמך וכו' בנוסח הנדפס
בסידורים וכמנהג העולם ובנוסח הרחמן שנוהגים לומר בביהמ"ז
בסעודת מילה שכ' „איש הירא ורב חלבב עבודתו פסולה אם שלש אלה
לא יעשה לה" כותב כמפורז (אות שלום שם ס"ק ל"ט) ששוב יותר חנוטתא
ששמע כזה (ואומרים שהוא עוד מנהג"ק מדרצ"א מדינוב וי"ע) איש הירא
ורך חלבב ירצה עבודתו כספורת פמים ועולה אם שלש אלה יעשה לה"
עד כאן (וכמו שנדפס בסדר חסד"י)

תתקלד כשחל מילה בשבת וצריכין לסול קודם וסמוך לשקיעת החמה
(כאופן דנ"ל סי' תתצ"ט) אחר תפלת מנחה אז אין לומר צדקתך
במנחה (אות שלום שם ס"ק ט)

תתקלה בעיר גדולה שאפשר להודמן גם לאחר המילה בבוקר עוד הפעם
למול ילד א' הגם דהוא ספק מותר לקנח בשבת האיזמל מן הדם
דחשוב זאת הכנה למילה אחרת באותו שבת אך בקהלות קטנות מאוד

תתקלכ. (א) עיין מוד בפרד"א פ כ"ט כשרי צחק בן שמנת ימים הנישו
למילד שנאמר וימל אברהם את יצחק בנו ודנישו למנחה ע"ג חסוכה
ועשה שמחה ומשתה. מכאן אמרו חכמים חייב אדם לעשות שמחה ומשתה
באותו יום שזכה למול את בנו אברהם אבינו דכ' ויעש אברהם משתה גדול
עכ"ל ועיין במד' שחר טוב מזמור קי"ב וז"ל מכאן אמרו חכמים חייב אדם
לעשות שמחה ומשתה באותו היום שזכה למול את בנו כאבינו אברהם שנאמר

או כפר שיוודע בודאי שאין דר שם ישראל אחר שיהי' לו למול אצלו עוד בשבת זה יש להתיר עכ"פ לקטנו ע"י תינוק לכתחלה כשבת מיד (אות שלום סי' רס"ו סק"ב) וכן נחנ רבינו שקנה בעצמו בשב"ק האיזמל אחר המילה

תתקלו מנהג מדינותינו בני יוצאים ביד רמ"א שמתיר לכתחלה שימולו שני מוהלים מילה אחת כשבת שאחד ימול ואחד יפרע (אות שלום סימן רס"ו סק"ג)

תתקלו כשהמוהל הוא חיתוך ופודע בעצמו וזה המילה בשבת אין צריך ליזהר המוהל שתיכף שחתך הערלה בעודו בידו יורקנה לעפר משום מוקצה כי יש חשש סכ"נ דע"ז לא ימצא כ"כ מחר המקום שצריכין להכניס צפרניו לפודע ואחר שננמר המילה כדינו יוכל ליתן הערלה בעפר אך אם הם שני מוהלים ואחד הוא חיתוך או צריך ליזהר המוהל שתיכף שחתך הערלה בעודה בידו יורקנה לעפר כמבואר בתשו"ב נ"ב תניינא חו"ד סי' קס"ב (שם ס"ג)

תתקלה בדבר הלכה המבואר בש"ע שמי שיש לו שתי ערלות אין למולו בשבת אירע פ"א (בימות החול) בגלילותו שהי' לחילד במקום ערלתו (קודם מילתו) כמו שני דדים והמוהל תפס חשני דדים יתדיו ותתכן בפ"א ואח"כ הי' עור חפריעה ותניד רק כמו כשאר ילדים ופרעו כראוי וכיון שנמצא זאת בזמנינו נראה לפרש כוונת הפוסקים שתי ערלות כוונתיהם כשני דדים האלו ואם יחי' כזה ביום השבת מספק חומרא בשבת אין למולו או (שם אות ז')

תתקלם בתינוק שהוציאו הרופאים את הולד ע"י אינסטרומנטים וצנתים שלהם ויצא הולד חי ובריא לא חשוב זאת בכלל יוצא דופן הגם דלא יצא מעצמו כמו שאר הילדים ואם יום השמיני הוא בשבת יש למולו או (שם אות ח')

תתקם מי שנולד בחודש השמיני אפי' אם רואין דיש לו שערות וצפרנים לא משגיחין על זה ואין למולו בשבת (שם אות ט')

תתקמא בת ישראל שילדה מנכרי (אפי' היא אשת איש) אם יום השמיני הוא בשבת מלין את הילד בשבת (שם אות י')

תתקמב אין להתיר למוהל לילך חוץ לתחום ביו"ט ב' למול (מנה"א ח"ד סי' נ"ו)

ועי' אברם משתר גדול ביום רגמל את יצחק דיו בסעותיו הפץ מאור ע"כ ועיין בספר ראשכול בדר' מילה שמביא נ"כ דצריך לעשות סעודה בברי"ס מספוס הנ"ל ועיין בתוס' שבת ק"ל ע"א ד"ר שש וכן עי"ש ועיין במחצית השקל סי' תרמ"ט ס"ק ו' בשם מהר"ש במאכלי חלב אין מקיימים מצות סעודה ב"ם ועיין בשע"ת בסי' תקנ"א ס"ק ל"ג בשם תשו' אור נעלם דסעודה מילה בזמנה היא מצוה ראוריתא וס"ש עליו בשע"ת שם

ח ל כ ו ת ג ר י ם

תתקמן גר שבא להתגייר ורואין שכוונתו לש"ש צריכין מקודם ללמוד שיוכל להתפלל ולומר ק"ש כדי שאם יהי גר לא יעבור מיד על מ ע דק"ש ותפלה דרבנן (מנח"א ח"ד סימן ט"ז ס"ד) (ענין תולדות רבינו עמר עז)

תתקמן אם מלין את הגר צריך ג"כ לברך על המילה (ורמח"מ שפסס לברך למול את הגרים לשיטתו דס"ל בס"י רס"ד דדמל בנו מברך למול את הבן וא"כ ר"נ בנו מברך למול את דגרים אבל לר"ן דפססין כהר"א שם בס"י דס"ה רגם המל בנו מברך על המילה ח"נ גם כגד מברך המל על המילה כאשר העיד בבאור הגר"א על המחבר בור בס"י רס"ה סע"ה ח' אות שלום ס"י רס"ו ס"ק י"א)

תתקמן אם מלין גר קמן מברכין ג"כ ואין לחוש שמה ימחה משיגדיל ונמצא ה' הברכה לבמלה למפרע (שם ס"י רס"ג סק"ו נמוקי יו"ד ס"י רס"ח בכת"ס)

תתקמו גר קמן שבא להתגייר מותר לגייר אותו במקום שלא שייך פחד והוא דמבואר במחבר נכרי קמן אם יש לו אב יכול לגייר אותו ואם אין לו אב וכן להתגייר או אמו מביאנה להתגייר כ"ד פנירין אותו שזכות הוא לו ומקורו מרש"י כתובות (י"א ע"א) ופרש"י שם גר קמן אם אין לו אב ואמו הביאנה להתגייר עכ"ל רש"י כ"ו אינו לשון רש"י כלל רק נתוסף אז בימי חכמים מפני הבקורת ונזירות וכדי שיוכלו להעתיק את הש"ס ושלא יהי צריכין להשמיט או להחסיר כל המוני' בש"ס בזה ע"כ עשו זה הפי' של רש"י כמות עינים בפני העמים או כדי שלא יהי נראה החלכה זו כאילו אנחנו רדופים אח"ז כמו הנצרים ליקח בחזקה או בנגיבה מעם אחר לתוך אמונתם (א) אבל לחלכה אין לנו נפק"מ לאביו ואמו בזה כיון דנכרי לית לי' חיים כלל (נמוקי יו"ד שם בכתב יר)

תתקמו (א) כנמוקי יו"ד שם מביא עובדא ששמע מאבותיו דפרושים זי"ע אשר זקינו דנה"ס הדרמ"ל זי"ע מטאסוב עוד עם עמיתו וארובו הגר"ס מברדישוב זי"ע בעל פדושת לוי נסעו סק"ס סאסוב לתוך יער בדרך כאילו רצונם לטייל ולקחו עמדם עוד איש א' בתוך משמש (והי' בי"ר של ג') וגם איזמל של מילה ויין ללחץ וכיוצא וברוך מצאו חינוס א' שהי' מוטל בדרך בסדינים שהניחתו אמו והלכה בין הקוצרים לקצור תבואה והם בחשאי מלו את הילד לשם גירות ועפ"י מעשה נתנוהו מיד לבית גידול יתומים בפ"ק בראד הסמכה וכתבו פיסקא במוד שרוא גר צדס ושימבלורו אח"כ לכשיגדל ויגדל הילד ונעשה ת"ח ובעת חתונתו בא זקינו הקדוש הנ"ל לבראד ונילה חרבר ביום חתונתו ושמתו שמתה גדולה (שלא חי' או פחד כי אמו הנכרית שכחה כבר במשך השנים לבקשו כלל) והרבר יודע אז שמו ושם בניו אח"כ. ובמה הלכו בבונה כי הקדושים האילו ראו בו נשמה יסרה ניצוץ גדול אשר מסרו נפשם עלי' לנסוע